

Petra Kodre

Od glasov do knjižnih svetov

Rešitve nalog iz samostojnega delovnega zvezka
za slovenščino v 8. razredu osnovne šole
JEZIK in KNJIŽEVNOST

8

I. DEL: JEZIK

Črke in glasovi slovenskega knjižnega jezika

	GLASOVI	ČRKE
tabla	t, a, b, l, a	t, a, b, l, a
Teja	t, e, j, a	T, e, j, a
Tea	t, e, j, a	T, e, a
injekcija	i, n, e, k, c, i, j, a	i, n, j, e, k, c, i, j, a
knjiga	k, n, i, g, a	k, n, j, i, g, a
molj	m, o, l	m, o, l, j
svatba	s, v, a, d, b, a	s, v, a, t, b, a
volk	v, o, u, k	v, o, l, k

3. razbremenitev: r, z, b, r, m, n, t, v
plesalka: p, l, s, k
Matevž: m, t, v, ž
NE

Npr.: stol, Matjaž, Mia, vrv, razprodaja, gladka ...

BESEDA	ŠTEVILO ZLOGOV	BESEDA	ŠTEVILO ZLOGOV
poljedelstvo	4	Amerika	4
pooblastilo	5	petstotriindvajseti	7

Število samoglasnikov v besedi je enako številu njenih zlogov.

5. fižolček: fi-žol-ček
filozofija: fi-lo-zo-fi-ja
kost: kost
premirje: pre-mir-je
obvoznica: ob-voz-ni-ca, ob-vo-zni-ca
zanimivost: za-ni-mi-vost, za-ni-miv-ost
pretesno: pre-tes-no, pre-te-sno

Beseda in besedna zveza

Beseda

- Enobesedna zemljepisna lastna imena:
Celje, Slovenija, Evropa, Ljubljana ...
Dvobesedna zemljepisna lastna imena:
Višnja Gora, Šmarna gora, Novo mesto, Trnovski gozd ...
Tribesedna zemljepisna lastna imena:
Most na Soči, Šmarje pri Jelšah, Ulica dveh cesarjev, Ravne na Koroškem ...
- Črni Vrh nad Idrijo, Cesta slovenskih kmečkih uporov, Sveti Križ nad Belimi Vodami ...
- a) Ne vem, ali je v redu, da si za to zabavo zapravl polovico žepnine.
b) Moj oče je Novomeščan, mama pa Kranjčanka, zato sem jaz napol Gorenjec in napol Dolenjec.
c) Njegova stara mama je umrla med prvomajskimi počitnicami leta dva tisoč.
č) Dr. France Prešeren se je rodil 3. 12. 1800 v Vrbi na Gorenjskem.

Odnosi med besedami

SOPOMENKA		PROTIPOMENKA
modrec	razumnež	neumnež
velikan	orjak	pritlikavec
režež	siromak	bogataš
postopač	lenuh	garač
goljuf	slepar	poštenjak
zmagovalec	prvak	poraženec
PODPOMENKA		NADPOMENKA
vrabec	ptič	žival
sončnica	roža	rastlina
teletina	meso	hrana
kavbojke	hlače	oblačilo

Besedna družina

BESEDNA DRUŽINA Z BESEDNIM KORENOM -list-	BESEDNA DRUŽINA Z BESEDNIM KORENOM -mlad-
listje, listati, listavec, listopad, listnik, dvolisten, listek, listič, listast, listnica ...	mladost, mladostništvo, mladina, mladeč, mladič, mladika, mladoletnik, pomladiti, mladoporočnica, podmladek, premlad ...

Domače in prevzete besede

PREVZETE BESEDE	DOMAČE USTREZNICE	PREVZETE BESEDE	DOMAČE USTREZNICE
advokat	odvetnik	lingvistika	jezikoslovje
agresiven	nasilen	meteorolog	vremenoslovec
biografija	življenjepis	miting	srečanje
dialekt	narečje	muzika	glasba
egoizem	sebičnost	otvoritev	odprtje
eksperiment	poskus	poet	pesnik
etika	morala	poezija	pesništvo
etiketa	nalepka	publicist	novinar
geografija	zemljepis	realizacija	uresničitev
grapefruit	grenivka	sprej	razpršilo
hobi	konjiček	stil	slog
informacija	podatek	situacija	položaj
klima	podnebje	stomatolog	zobozdravnik
komputer	računalnik	surfanje	deskanje
kontakt	stik	teater	gledališče
kontinent	celina	toast	opečenec
korajža	pogum	vegetirati	životariti
kvaliteta	kakovost	veterinar	žvinozdravnik

- a
- vikend
Bosch	Pariz
pica	Praga
Mercator	Washington
bife	Celovec
Fructal	Dunaj
	Kalifornija

Občna imena podomačujemo. Za nekatera zemljepisna lastna imena uporabljamo slovenska imena. Stvarnih lastnih imen ne slovenimo.
- Francesco – Francišek
John – Janez
Etienne – Štefan
Mary – Marija
Patrick – Patrik
Luigi – Lojze
Andrea – Andrej
Agnes – Neža
Josephina – Jožica
Stella – Zvezdana

Slogovno zaznamovane besede

- bicikel, kamionček, bus
- Npr.: Beseda cvek (v pomenu negativna ocena) je slogovna zaznamovana v pogovoru z učiteljico, nezaznamovana pa v pogovoru s sošolcem.
- Npr.:

BESEDA	SOPOMENKA	BESEDA	SOPOMENKA
soba	izba, čumnata, brlog ...	vrata	duri, vratca ...
dimnik	rajfnik, dimniček ...	obraz	fris, faca, ksiht ...
oče	tata, očka, oči ...	gozd	gozdíček, gozdíč ...
dekle	punca, dečva, čeča ...	jesti	papcati, žreti, basati se ...

- štoria, biciklu, policaj, balanco, mantel, loti se, žljaj, čintežimov

Sleng

- malenkost
  - č zanič
  - ali f) neumnež
  - nesramen, zadirčen
  - peš
  - človek, oseba
  - zate
  - grem spat
  - opravljanje (ena baba prav'la)
  - to mi ne koristi
  - iti spat
  - naglica
  - šaljivec
  - biti poln samega sebe, tj. nadut
  - zabava
  - hvala
  - biti osramočen, užaljen
  - odmor za lepoticenje
  - pozitiven človek, izjemno pozitivna oseba
  - varnostnik
- jasno
  - butasta zamisel
  - vzemi si čas (take your time)
  - nekaj najboljšega
  - zdrava kmečka pamet
  - lepotica
  - močno udariti
  - delati nekaj nesmiselnega
  - velik velik revež
  - zelo lepa natakara
  - kar se da dobro
  - rad te imam
  - nikakor
  - smetarski izobraževalni center
  - lepotec
  - biti miren
  - označiti kaj za vsečno
  - človek, ki pogosto pozablja
  - biti postrizen
  - biti neuspešen

Besedna zveza in stalna besedna zveza

- oranžen znak
  - precej zgodaj
  - nismo počakale
  - moja soseda

- Robbov vodnjak, Mestnem trgu, Mestno hišo, Narodni galeriji
  - zavihal rokave, norce briti, do vrh glave
  - RTV SLO, Knjiga mene briga, Pretrgano življenje, Etty Hillesum
  - višjih medicinskih sester
  - Ljubljanski grad
  - Zlati lisici, Tina Maze
  - dan državnosti, dan samostojnosti in enotnosti

Od besed in besednih zvez k vrstam besed

Besedne vrste

Glagol

- č) ukvarja se ~~tudi~~
  - pravi, da je bila
  - ~~teda~~ ločiti moramo
  - ko si je prizadevala
  - so zelo poudarjali
  - njej moraš reči ~~ne~~
  - tvegajo življenje
  - zaradi uživanja življenja
  - da med sabo prepoznajo
  - so že ugotovili
  - jih bodo še dolgo
  - je včasih ~~neumen~~
  - ker imajo oni manj izgubiti
  - močno povečajo prodajo
  - zagotoviti več dobrega branja
  - oni se dobro zavedajo
  - se tega pač ne branijo
  - ki jih še niso videle
  - morajo jim deliti

	SEDANJIK	EDNINA	DVOJINA	MNOŽINA
1. oseba	rišem	riševa	rišemo	
2. oseba	rišeš	rišeta	rišete	
3. oseba	riše	rišeta	rišejo	

biti

	PRIHODNJIK	EDNINA	DVOJINA	MNOŽINA
1. oseba	born	bova	bomo	
2. oseba	boš	bosta	boste	
3. oseba	bo	bosta	bodo/bojo	

	OSEBA	ŠTEVILO	ČAS	NAKLON
a)	je rekel 3. os.	smejemo mn.	sem razv- ajala pret.	teci vel.
b)	sem po- gledal 1. os.	srečaš ed.	boš poslušal prih.	bi šli pog.
c)	hodimo 1. os.	je ed.	zažvižgaj sed.	barvaj vel.
č)	prekoračite 2. os.	se je zlagal ed.	naročimo sed.	bi bil izgubil pog.
d)	ste natočili 2. os.	sta razložila dv.	bi bil pogledal pret.	pomijmo vel.
e)	zaviješ 2. os.	se zasuče ed.	naroči sed.	računajte vel.

4. a)

IZPIS GLAGOLA	OSEBA	ŠTEVILO	ČAS	NAKLON
sta prišla	3.	dv.	pret.	pov.
bi zaupal	3.	ed.	sed.	pog.
je začel lagati	3.	ed.	pret.	pov.
je imel	3.	ed.	pret.	pov.
je ustavil	3.	ed.	pret.	pov.
nehaj	2.	ed.	sed.	vel.
povej	2.	ed.	sed.	vel.
je	3.	ed.	sed.	pov.
lagal bo	3.	ed.	prih.	pov.

b)

IZPIS GLAGOLA	OSEBA	ŠTEVILO	ČAS	NAKLON
je veseljačil	3.	ed.	pret.	pov.
je opozoril	3.	ed.	pret.	pov.
zapirajo	3.	mn.	sed.	pov.
je poravnal	3.	ed.	pret.	pov.
se (je) začel odpravljati	3.	ed.	pret.	pov.
je bil	3.	ed.	pret.	pov.
bi odšel	3.	ed.	sed.	pog.
je prihitel	3.	ed.	pret.	pov.
(je) dejal	3.	ed.	pret.	pov.
ste	2.	mn.	sed.	pov.
se je ujezil	3.	ed.	pret.	pov.
pustite	2.	mn.	sed.	vel.
sem plačal	1.	ed.	pret.	pov.

c)

IZPIS GLAGOLA	OSEBA	ŠTEVILO	ČAS	NAKLON
je dejal	3.	ed.	pret.	pov.
nimajo	3.	mn.	sed.	pov.
ima	3.	ed.	sed.	pov.
pojdit	2.	mn.	sed.	vel.
vzemite	2.	mn.	sed.	vel.

5. a) loviti

b) gledati, vprašati, metati

c) naučiti, razložiti

č) sedeti, pogledati

d) prijaviti

e) prijaviti

f) obiskati

g) daniti

h) obiskati

i) ostati, govoriti

j) čuditi

k) pobirati

l) prestajati

m) prositi

n) zadržati

o) kregati

p) nagajati

r) spat

s) zbuditi

š) vstati

t) trkati

u) spodbuditi

v) pripraviti

z) počakati, priti

ž) prebrati, vrniti

6. Marati, morati in moči so besede za možgansko telovadbo. Kdor more ta mora. Mora zato, ker

more. Če mara ali ne, mora. Učiteljica vam mora dati slabo oceno, če ne znate za dobro. Sošolcem morate pomagati, če le morete. Morem in moram sta si večkrat navzkriž. Morate priznati, da tale telovadba razgibava možgane. Če ne morete tako razumeti, se morate nekoliko potruditi. Če pa tega nečete, ker tega enostavno ne marate, bo imela zadnjo besedo učiteljica.

7.

	NEDOLOČNIK	VELELNI NAKLON	NAMENILNIK
a)	telefonirati	telefoniraj	telefonirat
b)	leči	lezi	leč
c)	obleči	obleci	obleč
č)	vleči	vleci	vleč
d)	peči	peci	peč
e)	rezati	reži	rezat
f)	reči	reci	reč
g)	streči	strezi	streč
h)	priseči	prisezi	priseč
i)	striči	striži	strič
j)	misli	misli	misli
k)	tolči	tolci	tolč
l)	teči	teci	teč
m)	vreči	vrzi	vreč

Glagolski vid

1.

DOVRŠNI GLAGOLI	NEDOVRSNI GLAGOLI
si se naučil	sem se učil
boš prebral	boš bral
(sem) prekolesaril	sem kolesaril
vprašaj	sprašujes
se prepričaj	bi prepričevala
/	sem
/	imam
ni ugotovil	ugotavlja

2. Npr.:

DOVRŠNI GLAGOLI	NEDOVRSNI GLAGOLI	DOVRŠNI GLAGOLI	NEDOVRSNI GLAGOLI
razdeliti	deliti	zazehati	zehati
prepleskati	pleskati	prekolesariti	kolesariti
napisati	pisati	zasmejati se	smejati se
zrasti	rasti	razveseliti se	razveseljevati se
zakričati	kričati	nadrtsati (se)	drtsati
zaigrati	igrati	zožati	zoževati
prebarvati	barvati	zdresirati	dresirati
popiti	piti	zgraditi	graditi
speči	peči	skuhati	kuhati
zaplesati	plesati	zlikati	likati
počesati	česati	zbrisati	brisati
zaklicati	klicati	izračunati	računati
natipkati	tipkati	poiskati	iskati
namazati	mazati	zalepiti	lepiti
		skrtačiti	krtačiti

DOVRŠNI GLAGOLI	NEDOVRŠNI GLAGOLI	DOVRŠNI GLAGOLI	NEDOVRŠNI GLAGOLI
odločiti se	odločati se	opaziti	opazovati
postati	postajati	politi	polivati
pobrati	pobirati	odpreti	odpirati
prebrati	prebirati	plačati	plačevati
objaviti	objavljati	razvrstiti	razvrščati
priložiti	prilagati	opogumiti	opogumljati
pripraviti	pripravljati	vklučiti	vklučevati
sprejeti	sprejemati	doživeti	doživljati
preseči	prisegati	srečati se	srečevati se
začeti	začenjati	zavrniti	zavračati
spremeniti	spreminjati	pozabiti	pozabljati
ustaviti se	ustavljati se	dogovoriti se	dogovarjati se
izgoreti	izgorevati	javiti	javljati
upočasniti	upočasnevati	poudariti	poudarjati
spoznati	spoznavati	zaključiti	zaključevati

DOVRŠNI GLAGOLI	NEDOVRŠNI GLAGOLI	DOVRŠNI GLAGOLI	NEDOVRŠNI GLAGOLI
prinesti	prinašati	bi opozoril	bi opozarjal
ugotoviš	ugotavljaš	vzpostavimo	vzpostavljajmo
vnemo	vračamo	nasloniti	naslanjati
se bo začelo	se bo začenjalo	povzeti	povzemati
zapustili bomo	zapuščali bomo	so se predstavili	so se predstavljali
ne bo izpolnil	ne bo izpolnjeval	ustvarimo	ustvarjajmo
bi prepoznali	bi prepoznavali	priznamo	priznavajmo
ne zalij	ne zalivaj	zagotovite	zagotavljajte
bomo izgubili	bomo izgubljali	zmaga	zmaguje
je obrnil	je obračal	zbuditi	zbujati
odrasejo	odrašajo	zakopati	zakopavati
ne boš dosegel	ne boš dosegal	predpišejo	predpisujejo
ponoviti	ponavljati	pogmiti	pogrinjati

5. a) sproži – sproža
 b) privablja – privabi
 c) se odpravijo – se odpravljajo
 č) ima
 d) pripisujemo – pripišemo
 e) postaja – postane
 f) napade – napada
 g) ščitijo – zaščitijo
 h) je upadlo – je upadalo
 i) so ugotovili – so ugotavljali
 j) izražajo – izrazijo
 k) nismo zabeležili – nismo beležili
 Sprememba glagolskega vida vpliva na pomen povedi, saj že opravljena dejanja spreminja v še neopravljena in obratno.

DOVRŠNI GLAGOLI	NEDOVRŠNI GLAGOLI
se pohvalimo	se hvalimo
/	je
je opisal	je opisoval
so vzgojili	so gojili
dokaže	dokazuje
so preživeli	so živeli
so uporabili	so uporabljali
je prišla	je prihajala
so dali	so dajali
so uporabili	so uporabljali
opazimo	opazujemo
priznajo	priznavajo
so našтели	so naštevati

7. Glagola šteti in naštetiti ne tvorita vidskega para, ker pomensko nista sorodna. Vidski par glagola šteti je glagol prešteti, glagola naštetiti pa glagol naštevati.

Samostalnik

1. a) žemelj
 b) zidovih, grafiti
 c) ljudmi
 č) Marka Gluma, Tonjo Curk in Vesno Slano/Vesno Slana
 d) Kostanj, smreko, bukvijo
 e) Zdravniki, boleznima
 f) ded, upokojitvijo, težave, ušesi, pljuči, srcem
 g) ključem, sobico, nadstropju
 h) Starši, otrocih, matere, hčere, očetje, sinove
 i) evroma, vozička
 j) metel, tla
 k) pestmi
 l) povedma, tjunji
 m) Matjažem, Tonijem
 n) drevo, lestve
 o) miru, gospe
 p) konjema, krme
 r) psi, dela, stroškov
 s) leto, krožku, škarij
 š) priznanj, tekem
 t) psov, kostmi
 u) smrtjo, matere
 v) zastojev, cesti, sodelavcem
 z) skorij
 ž) stvarmi, vpliva

LASTNA IMENA			OBČNA IMENA
OSEBNA IMENA	ZEMLJEPIŠNA IMENA	STVARNA IMENA	
Ivo Boscarol, France Bevk, Miško, Slovenec, Novogoričani	Ljubljana, Vipava, Cesta dveh cesarjev, Kras, Višnja Gora, Šentvid pri Stični	Pipistrel, Pastirci, Zavarovalnica, Triglav, Ministrstvo za zdravje, Televizija, Slovenija, Založba Rokus Klett, Društvo prijateljev mladine, Ustava Republike Slovenije	pust, pustovanje, trgovina, morje, jesen, književnost, umetnost, pršut, teran, srečelov, labradorec, visokogorje, gregorjevo, zgodovina, nogomet, predsednik vlade, zlata medalja, italijanščina

Lastna imena od občnih že na prvi pogled ločimo po tem, da se začnejo z veliko začetnico.

3.	IZPIS SAMOSTALNIKA	SPOL	ŠTEVILO	SKLON
	nogomet	m.	ed.	I
	igra	ž.	ed.	I
	žogo	ž.	ed.	O
	športov	m.	mn.	R
	stvar	ž.	ed.	I
	svetu	m.	ed.	M
	igrišču	sr.	ed.	M
	travo	ž.	ed.	O
	črtami	ž.	mn.	O
	površina	ž.	ed.	I
	tekme	ž.	mn.	T
	sodniki	m.	mn.	I
	izjeme	ž.	ed.	R
	oblačila	sr.	mn.	T
	barve	ž.	ed.	R
	leti	sr.	mn.	O
	izbiri	ž.	ed.	M
	moštvo	sr.	ed.	T
	igralcev	m.	mn.	R
	vratar	m.	ed.	I

4. a) kakšne roke
b) hči, ušesih
c) očmi
č) dvema minutama
d) Staršem
e) dvema letoma

Osebni zaimek

1. a) mu – izvir
b) njim – brat
c) njega – zamrzovalnik, jo – juho
č) mu, njega – psa
d) jih – rožami
e) jih – zgodb
f) jo – cerkvi
g) jo – Barbare
h) ga, njim, mu, on – pisatelj
2. a) mene
b) tebe
c) Tebi, njim
č) nami
d) tebi
e) Meni
f) vidva/vedve/vidve
g) njim
h) mano/menoj
i) nje
j) tabo/teboj
k) me
l) njem
m) Midva/Medve/Midve
n) vama
o) mano/menoj
p) vas
r) nas
s) me
š) vama
t) Nama
u) njim
v) tabo
z) vaju
ž) vas

3. a) napačno: mi, pravilno: me
b) napačno: vaju, pravilno: vama
c) napačno: njemu, pravilno: njem
č) napačno: jo, pravilno: je
d) napačno: vi, pravilno: ve
e) napačno: Onih, pravilno: Njih

Pridevnik

1. a) vrstni
b) vrstni
c) lastnostni
č) lastnostni
d) vrstni
e) svojilni
f) vrstni
g) vrstni
h) lastnostni
i) vrstni
j) vrstni
k) svojilni
l) svojilni
m) lastnostni
n) lastnostni
o) svojilni

2.	SAMOSTALNIK	LASTNOSTNI PRIDEVNIK	VRSTNI PRIDEVNIK	SVOJILNI PRIDEVNIK
	aparatus	nov	brivski	očetov
	obleka	moderna	delavska	bratova
	zvezek	obsežen	brezčrtni	učencev
	očala	lepa	sončna	Tinina
	svinčnik	ošiljen	kemični	učiteljičin
	svetilka	velika	ulična	sošolčeva

3.	SAMOSTALNIK	SVOJILNI PRIDEVNIK	LASTNOSTNI PRIDEVNIK	VRSTNI PRIDEVNIK
	mati	materin (avto)	materinska (vzgojiteljica)	materni (jezik)
	bolnik	bolnikova (pižama)	bolna (sestra)	bolniška (postelja)
	zdravnik	zdravnikov (nasvet)	zdrav (zajtrk)	zdravniška (zbornica)

4.	OSNOVNIK	PRIMERNIK	PRESEŽNIK
	mlad	mlajši	najmlajši
	prijazen	prijaznejši	najprijaznejši
	strog	strožji	najstrožji

5.	IZPIS	VRSTA	SPOL	ŠTEVILO	SKLON
	humorist	sam.	m.	ed.	I
	Mark	sam.	m.	ed.	I
	Twain	sam.	m.	ed.	I
	avtor	sam.	m.	ed.	I
	slavne	last. prid.	ž.	ed.	R
	knjige	sam.	ž.	ed.	R
	Prigode	sam.	ž.	mn.	I
	Toma	sam.	m.	ed.	R
	Sawyerja	sam.	m.	ed.	R
	mlado	last. prid.	ž.	ed.	O
	žensko	sam.	ž.	ed.	O
	dama	sam.	ž.	ed.	I
	pikrosti	sam.	ž.	ed.	M
	šaljivec	sam.	m.	ed.	I

6. a) napačno: prejšnjemu, pravilno: prejšnjem
b) napačno: bratovo čokolado, pravilno: bratove čokolade
c) /
č) napačno: bolj lep, pravilno: lepši

- d) napačno: decemberske, pravilno: decembske
 e) napačno: naj zvestejši, pravilno: najzvestejši
 f) napačno: vsa, pravilno: ves
 g) napačno: (od) Matjaža, pravilno: Matjaževa
 h) napačno: Saden, pravilno: Sadni
 i) napačno: prvo šolci, pravilno: prvošolci
 j) napačno: Idriske, pravilno: idrijske
 k) napačno: ravnateljov, pravilno: ravnatelj
 napačno: Miklavžovem, pravilno: Miklavževem
 l) napačno: materinem, pravilno: maternem
 m) napačno: jabolčin, pravilno: jabolčni
 n) napačno: (od) kruha, pravilno: krušne
 o) napačno: filmskemu, pravilno: filmskem
7. a) tridnevni
 b) ustrežljiv
 c) trisoben/trosoben
 č) neubogljiv
 d) glasbeni
 e) italijanski
8. a) boljši, npr.: Ali veš, kaj je »boljši sejem«?
 b) volčji, npr.: Obiskali smo Arboretum Volčji Potok.
 c) bralni, npr.: Je ta bralni seznam tvoj?
 č) piščev, npr.: Piščev rojstni kraj je dobro obiskan.
 d) ušesni, npr.: Popraskal se je po ušesni školjki.
 e) očesni, npr.: Govorec mora poskrbeti tudi za očesni stik.
 f) življenjski, npr.: Njen življenjski prostor je ogrožen.
 g) nožni, npr.: Videli smo šivalni stroj na nožni pogon.

Svojilni in povratni svojilni zaimek

1. a) svoj, tvojih
 b) svoj
 c) svoje
 č) svoje, njegovi
 d) svojih
 e) svojih, svoje, mojega
 f) svoje
 g) tvojimi
 h) našem, njegovo, svojim
 i) tvojih, svojih
 j) naši, svojimi
 k) svojim, svojim, tvoje, tvojega
 l) svoje, tvoji
 m) Tvoji, svoji

Vprašalni, kazalni in oziralni zaimek

VPRAŠALNI ZAIMKI	KAZALNI ZAIMKI	OZIRALNI ZAIMKI
kako kdaj zakaj	tisto ta to tistim onim tisti tega	kar kdor česar ki

2. a) Zakaj
 b) Čemu
 c) čigar/katerega
 č) katerih
 d) katere
 e) To
 f) Tega
 g) tistem
 h) čimer
 i) Katero

- j) čemur
 k) čem
 l) kom
 m) tem
 n) čigar/katerega

Števniki

1. (a) tisoč osemsto sedeminštirideset
 (b) osemdeset
 c) prvi
 (c) tisoč sedemsto devetinosemdeset
 d) milijardti
 (e) dva tisoč osemsto štiriinšestdeset
 (f) dvajset tisoč dvesto triinšestdeset
 g) tristošestindvajseti
 h) osmem
 i) stotretja
 j) stodvanajsti
 (k) sto osemtrideset, šestindevetdeset
2. a
3. a) en
 b) Eden
 c) en
 č) En, eden
 d) en
 e) eden
 f) Eden
 g) eden
 h) en, eden

Prislovi

1. najbolj, danes, čisto, vedno, takrat, sprti, Odtlej, končno, pogosto, gladko, Medtem, tam, tu

KRAJEVNI PRISLOVI	ČASOVNI PRISLOVI	NAČINOVNI PRISLOVI
ponekod tu tod tam	nekdaj zdaj pogosto običajno občasno	približno gotovo dobro zanesljivo bolj

	SAMOSTALNIK (v im. ednine)	GLAGOL (v nedoločniku)	PRIDEVNIK (ob samostalniku)	PRISLOV
b)	učenec	učiti	učen (gospod)	učeno (govoriti)
c)	dom	domovati	domač (kruh)	domov
č)	slabič	slabšati	slab (dan)	slabo (brati)
d)	zima	prezimiti	zimski (sport)	pozimi

Veznik

2. b) Če ti bo zmanjkalo denarja, me pokliči, da ti ga bom posodil, saj mi ga boš kasneje vnil.
 c) Naš klanovodja bo poskrbel, da si bomo vsak dan sami pripravili hrano, ki jo bomo našli v gozdu.
 č) Včeraj sem si zaželel dobrega branja, zato sem šel v knjižnico in si izposodil knjigo Gimnazijec, ki jo je napisal Igor Karlovšek.
 d) Že od šestega leta trenira balet in hodi v glasbeno šolo, kjer se uči igranja kitare, ki jo že od nekdanj obožuje.

Predlog

1. a) časovno razmerje
 b) krajevno razmerje
 c) krajevno razmerje
 č) časovno razmerje
 d) časovno razmerje
 e) krajevno razmerje

2. a) Ob
b) brez
c) izza
č) vštric
d) kljub
e) med
f) o
g) h
h) od, do
i) pred
j) k
k) Izmed
l) Skozi
m) poleg
n) vpričo
o) zaradi
p) iznad, proti
r) nad
s) Čez, pri
š) mimo, na
t) Okoli, pod

PREDLOG	ZEMLJEPISNA IMENA
med	Medmurje, Medvode, Med vrtovi, Med ogradami
pod	Podčetrtek, Podnart, Podgora, Podbreg, Podgrič, Podsreda, Podkum
za	Zasavje Zagorje, Zalog, Zagradec, Zabukovje, Zakojca, Zaplana, Zatoalmin
pred	Predmeja, Predjama, Predgrize, Predstruge, Paka pri Predgradu
pri	Šmarje pri Jelšah, Šmartno pri Litiji, Šempeter pri Gorici, Slap pri Vipavi
na	Most na Soči, Begunje na Gorenjskem, Lovrenc na Pohorju
nad	Črni Vrh nad Idrijo, Kal nad Kanalom, Sveti Križ nad Belimi Vodami
ob	Šmartno ob Paki, Bistrica ob Sotli, Cerklje ob Krki

4. a) s
b) s
c) s
č) z
d) h
e) k
f) k
g) h
h) h
i) s
j) k
k) k
l) s
m) z
n) k
o) k
5. a) z
b) s
c) iz
č) iz
d) Iz
e) s
f) s
g) z
h) z
i) iz
j) iz
k) iz, s
l) z
m) iz
n) s

Besede združujemo v stavke

Stavke razstavimo na stavčne člene

1. Naš sosed sadnega drevja na svojem vikendu zaradi skrbi za ekološko pridelano hrano nikoli ne škropi brezglavo in po nepotrebem.
2.
  - a) Svečanost so obhajali z velikim razkošjem.
T p. d. n.
  - b) Vile rojenice so deklico obdarovale s čudežnimi darili.
T O
  - c) Nisem te takoj prepoznal.
R p. d. č.
  - č) Balon se je kot plesalka obračal v zraku.
p. d. n. p. d. k.
  - d) V izložbi je zagledala prav čedne lončke iz prejšnjega stoletja.
p. d. k. T
  - e) Na steni pred seboj je uzrla strašansko žival.
p. d. k. T
  - f) Proti večeru so iz zimskih oblakov priplesale prve snežinke.
p. d. č. p. d. k.
  - g) Sestra je napol v spanju gledala televizijo.
p. d. n. T
  - h) Počutil se je kot grof.
p. d. n.
  - i) Burja je mrzlo zapihala okoli vogalov.
p. d. n. p. d. k.
  - j) Zaradi zastojev na cesti smo tudi danes zamudili začetek tekme.
p. d. v. p. d. č. T
  - k) Zaradi bolezni v igralski skupini je prireditev odpadla.
p. d. v.
  - l) Stric iz Italije nas letos ne bo obiskal.
R p. d. č.
  - m) Mlajša sestra se je v šolo odpravila brez dokončane domače naloge.
p. d. k. p. d. n.
  - n) Od ponedeljka dalje bomo zbirali plastične zamaške.
p. d. č. T
  - o) Prebral sem knjigo Noč po zadnjem mega žuru.
T
  - p) Včerajšnja zmaga nam je vrnila moči.
D T
  - r) Zaradi sladkorne ne sme uživati hrane s preveč sladkorja.
p. d. v. R
3. a) povedek: bom moral začeti razmišljati; predmet: o inštrukcijah
b) prislovno določilo kraja: /; prislovno določilo vzroka: /
c) prislovno določilo načina: kot mrtev; prislovno določilo kraja: v posteljo
č) prislovno določilo načina: po telefonu; predmet: Takih stvari
d) osebek: on; predmet: Take vaje
e) predmet: kitaro, ti; povedek: mora uglasiti
f) povedek: sporočite; predmet: svojo odločitev, nam
g) prislovno določilo načina: /; prislovno določilo kraja: /

- h) osebek: veter; predmet: kamen
- i) osebek: rože; predmet: mimoidočim planincem
- j) povedek: ima; predmet: najboljše nogometne navijače
- k) prislovno določilo kraja: po vsej Evropi; prislovno določilo časa: v zadnjih dneh
- l) prislovno določilo načina: z velikim veseljem; predmet: to zaposlitev
- m) osebek: /; predmet: jesensko listje
- n) povedek: sem videl; predmet: te
- o) prislovno določilo kraja: /; prislovno določilo vzroka: Zaradi poplav na Tajskem
- p) predmet: /; prislovno določilo načina: kot študent
- r) prislovno določilo kraja: v šolo in k nogometu; prislovno določilo načina: brez čelade
- s) prislovno določilo vzroka: /; prislovno določilo načina: brez opravičila zaradi zamude
- š) osebek: Veronika; predmet: niti sadja niti zelenjave
- t) prislovno določilo vzroka: zaradi prevelike količine alkohola v izdihanem zraku; prislovno določilo kraja: /
- u) osebek: koprski policisti; predmet: preprodajalca drog
- v) osebek: /; predmet: mu, zaporno kazen
- z) osebek: tek ob obali; predmet: mi, nekdanje moči
- ž) prislovno določilo časa: niti danes niti včeraj; predmet: domače naloge
4. a) Zaradi velike treme vedno odpove na najpomembnejših tekmah oziroma nastopih.
p. d. v. p. d. č. p. d. k.
- b) Včerašnji dež je dodobra napojil izsušeno polje.
p. d. n. T
- c) Zaradi zemeljskih plazov je na jugovzhodnem delu Bangladeša umrla množica ljudi.
p. d. v. p. d. k.
- č) Zaradi zemeljskih plazov na jugovzhodnem delu Bangladeša je umrla množica ljudi.
p. d. v.
- d) Slabe ocene se je naučila sprejemati brez prevelikega razočaranja.
T p. d. n.
- e) Največjo izbiro jesenske kolekcije imajo v bližnji trgovini z oblačili.
T p. d. k.
- f) Ste lani gledali oddajo Slovenija ima talent?
p. d. č. T
- g) Nekoč so tja bežali pobegli sužnji.
p. d. č. p. d. k.
- h) V času šolskih počitnic sem delal v očetovi delavnici.
p. d. č. p. d. k.
- i) Številni turisti prihajajo sem zaradi hladnejšega podnebja.
p. d. k. p. d. v.

- j) Moja fizioterapevtka mi da vsak teden druge vaje za hrbtenico.
D p. d. č. T
- k) Začetki našega planinskega društva segajo v dvajseto stoletje.
p. d. k.
- l) V levem ovinku je naš šofer nenadoma izgubil oblast nad svojim avtomobilom.
p. d. k. p. d. n. T
- m) Po treznem premisleku se je odločila za menjavo službe.
p. d. č. T
- n) Naš mladinski pevski zbor je nastopil na prireditvi Naša pomlad.
p. d. k.
- o) Mlajši brat se je v vrtcu naučil veliko pesmic.
p. d. k. T
- p) Za volanom moramo sedeti s spočito glavo.
p. d. k. p. d. n.
- r) Čakal te bom tik za vogalom.
T p. d. k.
- s) Ob torkih po zadnji uri pouka hitim v glasbeno šolo.
p. d. č. p. d. k.
- š) Najbolj bi me razveselili s prekmursko gibanico.
p. d. n. T O
- t) Daj mi mir.
D T
- u) Trdno verjamem v smisel tega početja.
p. d. n. T
- v) Moram ti nekaj povedati.
D T
5. a) Ne izražam se neposredno (direktno), ampak počasi pripravljam sogovorca, da mu povem, kar želim.
- b) Vse povem, ko se konča del ceste z ovinki.

Stavke združujemo v povedi

	ŠTEVILO STAVKOV
1) Ko je nemški fizik Albert Einstein živel v Ameriki, se je ustabil v nekem inštitutu, kjer se je v tridesetih letih ustavilo kar nekaj uglednih emigrantov.	3
2) Ko se je leta 1935 prišel predstaviti ga je direktor malce prestrašeno vprašal: „Kaj potrebujete za svoje raziskovanje?“	3
3) „Pisalno mizo,“ je začel naštevati znanstvenik, „papir in svinčnik.“	1
4) „Predvsem pa zelo velik koš, da bom vanj metal vse svoje napačne izračune,“ je dodal.	2

2. Ne, saj vejice ne določajo števila stavkov v povedi.
3. b) Ker je želela brati, je šla v knjižnico, a ker ni našla nič primernega zase, je za nasvet vprašala knjižničarko, ki ji je predlagala najnovejši roman Dese Muck.

Podredno zložena poved

1. a) Mama noče, (da) grem v šolo brez zajtrka.
- b) Šel sem v knjižnico, (da) bi si izposodil kakšno knjigo.
- c) Bral sem, (da) je Andrej Rozman Roza izdal novo pesniško zbirko.
- č) Učitelj me je vprašal, (kdaj) se bom lahko pripravil za govorno vajo.
- d) Če želiš, ti lahko pomagam.

- e) Želim si, da bi me poklicala po telefonu.
 f) Ne vemo še zanesljivo, ali bo v torek športni dan.
 g) Da gremo na enodnevni končni izlet, je bilo dogovorjeno že lani.
 h) Povsem negotovo je še, kako boš to popravil.
 i) Kar načrtuješ, nam ni dovoljeno.
 j) Zaželeno je, da se udeležiš zabave.

Krajevni odvisnik

- Kjer je volja, tam je pot.
  - Naj gredo, od koder so prišli.
  - Do koder je vredno iti, ne pelje nobena bližnjica.
  - Pojdi, kamor hočeš.
  - Sem točno tam, kjer moram biti.
- Vprašanje: Kje izginejo sanje?
Odgovor: Kjer je konec sveta.
Pretvorba odvisnika v stavčni člen: Na koncu sveta izginejo tudi sanje. p. d. k.
  - Vprašanje: Kje ne smeš parkirati več kot dve uri?
Odgovor: Koder je modra cona.
Pretvorba odvisnika v stavčni člen: Na območju modre cone ne smeš parkirati več kot dve uri. p. d. k.
  - Vprašanje: Kje plačam parkirmino?
Odgovor: Kjer parkiram.
Pretvorba odvisnika v stavčni člen: Na parkirišču plačam parkirmino. p. d. k.
  - Vprašanje: Kje ni ostrih predmetov?
Odgovor: Kjer telovadimo.
Pretvorba odvisnika v stavčni člen: V telovadnici ni ostrih predmetov. p. d. k.
  - Vprašanje: Kje najbolj uživa?
Odgovor: Kjer je svež zrak.
Pretvorba odvisnika v stavčni člen: Najbolj uživa na svežem zraku. p. d. k.
- Vrbe rastejo ob vodi.
Vrbe rastejo, kjer je voda. p. d. k.
  - Doma je najlepši košček sveta.
Kjer smo doma, je najlepši košček sveta. p. d. k.
  - Najbolje se počutim med prijatelji.
Najbolje se počutim, kjer so prijatelji. p. d. k.
  - Perilo se bo najhitreje posušilo na soncu.
Perilo se bo najhitreje posušilo, kjer je sonce. p. d. k.
  - V neredu se ne najdem.
Kjer je nered, se ne najdem. p. d. k.
- Pozabili sta, da smeta računati le nase.
  - Kjer bo priložnost za oddih, se ustavi.
  - Blaž je hitel, da bi pravočasno prišel na kosilo.
  - Kjerkoli se boš učil tujega jezika, povsod boš pri tem potreboval znanje materniščine.
  - Sproščam se tako, da si vsak dan privoščim vsaj polurni sprehod.
  - Ker ima premalo časa za čiščenje stanovanja, si je omislila hišno pomočnico.
  - Če si prezahteven do sebe, boš najverjetneje razočaran.
  - Pojdi, kamor te vodi srce.

- Npr.:
  - Kjer stanuje moj stric, so začeli graditi nova stanovanja.
  - Kjer je volja, tam je pot.

Časovni odvisnik

- Vprašanje: Kdaj so tudi živali občutile strah?
Odgovor: Ko je bil potres.
Pretvorba odvisnika v stavčni člen: V potresu so tudi živali občutile strah. p. d. č.
  - Vprašanje: Kdaj bomo šli na obisk?
Odgovor: Brž ko bomo pokosili.
Pretvorba odvisnika v stavčni člen: Na obisk bomo šli takoj po kosilu. p. d. č.
  - Vprašanje: Kdaj poslušam glasbo?
Odgovor: Medtem ko se učim.
Pretvorba odvisnika v stavčni člen: Med učenjem poslušam glasbo. p. d. č.
  - Vprašanje: Kdaj si kmet vzame prost dan?
Odgovor: Kadar je dež.
Pretvorba odvisnika v stavčni člen: Kmet si prost dan vzame v dežju. p. d. č.
- Medtem ko se učim, izklopim mobilni telefon.
Pretvorba odvisnika v stavčni člen: Med učenjem izklopim mobilni telefon. p. d. č.
  - Potem ko je osvojil naslov državnega prvaka, si je postavil nove cilje.
Pretvorba odvisnika v stavčni člen: Po osvojitvi naslova državnega prvaka si je postavil nove cilje. p. d. č.
  - Resnico je povedal, šele ko se je pogovoril s starši.
Pretvorba odvisnika v stavčni člen: Resnico je povedal šele po pogovoru s starši. p. d. č.
  - Brž ko so prenehali razlogi za strah, so nas o tem obvestili.
Pretvorba odvisnika v stavčni člen: Takoj po prenehanju razlogov za strah so nas o tem obvestili. p. d. č.
  - Prijateljevali sva, že ko sva bili mladi.
Pretvorba odvisnika v stavčni člen: Prijateljevali sva že v mladosti. p. d. č.
- Kadar
  - kadar
  - ko
  - Kadar
  - ko
  - ko
  - Kadar
  - ko
- časovni; V prevelikem strahu ne morem misliti.
  - časovni; Na srečanjih vedno skupaj pojemo.
  - časovni; Oprhali se boste po končanem treningu.
  - krajevni; Ne hodi na žitna polja.

- d) časovni; Šele med odmorom mu je zazvonil telefon.
- e) krajevni; To vrečo nesi na odlagališče odpadkov.
- f) časovni; Med olimpijskimi igrami smo vsak večer gledali šport.
- g) časovni; Prijatelja spoznaš šele v nesreči.
- h) krajevni; Ne plezaj na nezaščitene skale.
- i) časovni; Še pred začetkom poletja gre za nekaj dni v gore.
- j) časovni; V mladosti si poln energije.
5. Enostavno poved.

Načinovni odvisnik

1. b) Vprašanje: Kako ne hodi mimo znanih ljudi?
Odgovor: Ne da bi jih pozdravil.
Pretvorba odvisnika v stavčni člen: Ne hodi mimo znanih ljudi brez pozdrava.
p. d. n.
- c) Vprašanje: Kako smo se najedli?
Odgovor: Da smo bili siti.
Pretvorba odvisnika v stavčni člen: Najedli smo se do sitega.
p. d. n.
- č) Vprašanje: Kako sem se prитihotapil v sobo?
Odgovor: Tako da sem hodil po prstih.
Pretvorba odvisnika v stavčni člen: V sobo sem se prитihotapil s hojo po prstih.
p. d. n.
- d) Vprašanje: Kako se učim?
Odgovor: Kakor so mi svetovali.
Pretvorba odvisnika v stavčni člen: Učim se po nasvetih.
p. d. n.
2. a) Uren je, kakor je uren zajec.
b) Jezik ji teče, kakor teče mlin.
3. Pri pretvorbi odvisnika v stavčni člen vejica odpade.
a) Gleda kot tele v nova vrata.
b) Delavna je kot čebela.
4. Npr.:
a) Zaspil, ne da bi ga kdo uspaval.
b) Pojejo, kadar imajo čas.
c) Berem, kjer se pokaže priložnost.
č) Dela, ne da bi ga prosili.
d) Pridejo, kamor jih povabijo.
e) Pečem, kadar si kdo zaželi kaj sladkega.

Vzročni odvisnik

1. b) Vprašanje: Zakaj se je začela stavka?
Odgovor: Ker se je podražila hrana.
Pretvorba odvisnika v stavčni člen: Stavka se je začela zaradi podražitve hrane.
p. d. v.
- c) Vprašanje: Zakaj ga spoštujem?
Odgovor: Ker pošteno dela.
Pretvorba odvisnika v stavčni člen: Spoštujem ga zaradi poštenega dela.
p. d. v.

- č) Vprašanje: Zakaj se mi smili?
Odgovor: Ker je onemogla.
Pretvorba odvisnika v stavčni člen: Smili se mi zaradi njene onemoglosti.
p. d. v.

- d) Vprašanje: Zakaj ji bom pomagal?
Odgovor: Ker je stara.
Pretvorba odvisnika v stavčni člen: Pomagal ji bom zaradi njene starosti.
p. d. v.

- e) Vprašanje: Zakaj jo upoštevaj?
Odgovor: Ker ima izkušnje.
Pretvorba odvisnika v stavčni člen: Upoštevaj jo zaradi njenih izkušenj.
p. d. v.

2. a) Na dopust si želim tja, kjer ni veliko gneče.
Vprašanje: Kam si želim na dopust?
Vrsta odvisnika: krajevni.
- b) Moral sem nehati hoditi k plavanju, ker imam težave z ušesi.
Vprašanje: Zakaj sem moral nehati hoditi k plavanju?
Vrsta odvisnika: vzročni.
- c) Kadarkoli te prosim za pomoč, nikoli nimaš časa.
Vprašanje: Kdaj nimaš časa?
Vrsta odvisnika: časovni.
- č) Odkar imam električno zobno ščetko, mi je umivanje zob v užitek.
Vprašanje: Od kdaj mi je umivanje zob v užitek?
Vrsta odvisnika: časovni.
- d) Spremljal te bom, do koder so tla poledenela.
Vprašanje: Do kod te bom spremljal?
Vrsta odvisnika: krajevni.
- e) Ne da bi se dobro zavedal, je na vseh področjih popustil.
Vprašanje: Kako je na vseh področjih popustil?
Vrsta odvisnika: načinovni.
- f) V hrib je tekel, kot da ima dvajset let.
Vprašanje: Kako je tekel v hrib?
Vrsta odvisnika: načinovni.
- g) Pri nas redko jemo pomfrit, ker ni zdrav.
Vprašanje: Zakaj pri nas redko jemo pomfrit?
Vrsta odvisnika: vzročni.

Osebkov odvisnik

1. b) Vprašanje: Kdo bo prišel na oder?
Odgovor: Kdor bo dobil nagrado.
Pretvorba odvisnika v stavčni člen: Nagrajenec bo prišel na oder.

- c) Vprašanje: Kaj me je zelo razveselilo?
Odgovor: Da sem dobil dobro oceno.
Pretvorba odvisnika v stavčni člen: Zelo me je razveselila dobra ocena.
- č) Vprašanje: Kaj je voznike razjezilo?
Odgovor: Da se je bencin podražil.
Pretvorba odvisnika v stavčni člen: Voznike je zelo razjezila podražitev bencina.
- d) Vprašanje: Kdo slabo ne misli?
Odgovor: Kdor poje.
Pretvorba odvisnika v stavčni člen: Pevec slabo ne misli.
- e) Vprašanje: Kaj me veseli?
Odgovor: Da si zmagal.
Pretvorba odvisnika v stavčni člen: Veseli me tvoja zmaga.
- f) Vprašanje: Kaj me skrbi?
Odgovor: Da si bolan.
Pretvorba odvisnika v stavčni člen: Skrbi me tvoja bolezen.
2. a) Zanima me, kda pride avtobus. Osebkov odvisnik.
b) Berem, kada moram. Časovni odvisnik.
c) Čakal te bom, kjer sva dogovorjena. Krajevni odvisnik.
č) Skrbi me, kod hodiš tako dolgo. Osebkov odvisnik.
d) Podoben ji je, kot da je njen brat. Načinovni odvisnik.
e) Po glavi mi hodi, od kda se poznata. Osebkov odvisnik.
f) Učenci so najbolj veseli, kadar so počitnice. Časovni odvisnik.
g) Zanima me, od kod kličete. Osebkov odvisnik.
h) Spremljal te bom, do koder bo potrebno. Krajevni odvisnik.
i) Zanima me, kam je izginil moj šilček. Osebkov odvisnik.
j) Žalosti me, da je do tega brezbrizen. Osebkov odvisnik.
k) Kadar se stuširam, sem kot prerojen. Časovni odvisnik.
l) Razjezilo nas je, kje so sosedovi otroci postavili igrišče. Osebkov odvisnik.
m) Uredili so si ga, kjer imamo mi vrt. Krajevni odvisnik.
n) Kadar boš končal, se pridi sem podpisat. Časovni odvisnik.
o) Zanima me, kako ti je uspelo tako hitro. Osebkov odvisnik.

Predmetni odvisnik

1. b) Vprašanje: Kaj je Janko prestrašeno gledal?
Odgovor: Kako je sosedov pes lajal.
Pretvorba odvisnika v stavčni člen: Janko je prestrašeno gledal lajanje sosedovega psa.

- c) Vprašanje: Kaj sem zaslišal?
Odgovor: Da v glasbeni učilnici igra klavir.
Pretvorba odvisnika v stavčni člen: Zaslišal sem igranje klavirja v glasbeni učilnici.

T

- č) Vprašanje: Česa ne vem?
Odgovor: Kdaj bo konec predstave.
Pretvorba odvisnika v stavčni člen: Ne vem ure konca predstave.

R

- d) Vprašanje: Česa nam ni povedal?
Odgovor: Zakaj so nas po nedolžnem obsodili.
Pretvorba odvisnika v stavčni člen: Ni nam povedal vzroka obtožbe po nedolžnem.

R

2. a) Ali ti je znano, kdaj se sestanek začne? Osebkov odvisnik.
b) Bojim se, da bi me kdo zmerjal zaradi zamude. Predmetni odvisnik.
c) Čudim se, da ti tega nisi izvedel prvi. Predmetni odvisnik.
č) Organizator tekme je povedal, da tekmovanje nima starostnih meja. Predmetni odvisnik.
d) Imela bo, kar si zasluži. Predmetni odvisnik.
e) Jasno je, da ni bilo vse prav. Osebkov odvisnik.
f) Kdor se je že večkrat izkazal, je za marsikoga že pred tekmo favorit. Osebkov odvisnik.
g) Kdor si želi vrtnico, mora sprejeti tudi trnje. Osebkov odvisnik.
h) Priznali so, da se je kakovost dvignila. Predmetni odvisnik.
i) Lahko si predstavljam, kaj ti je povedal. Predmetni odvisnik.
j) Najhuje je bilo to, da nismo vedeli ne kod ne kam. Osebkov odvisnik.
k) Ne zasluži si, da bi se zaradi njega razburjali. Predmetni odvisnik.
l) Nemogoče je, da bi v enem letu zaslužil za hišo. Osebkov odvisnik.
m) Ni vreden, da bi zaradi njega jokali. Predmetni odvisnik.
n) Nič nimam proti temu, da odideš. Predmetni odvisnik.
o) Njegov najljubši opravke je, da bere knjige. Osebkov odvisnik.
p) Obljubil si mi, da prideš na obisk. Predmetni odvisnik.
r) Obljubljeno mi je bilo, da mi bodo kupili kolo. Osebkov odvisnik.
s) Presenetilo me je, kaj vse znajo. Osebkov odvisnik.
š) Problem je, da nimamo več denarja. Osebkov odvisnik.
t) Rekla mi je, da že razmišlja o srednji šoli. Predmetni odvisnik.
u) Povej jim, kdaj imamo uradne ure. Predmetni odvisnik.

T

- v) Veseli jih, da bodo lahko sovrstnikom pomagali s svojo dobrotelstjo. Osebkov odvisnik.
- z) Pohvalno je, da se v Sloveniji viša ekološka zavest. Osebkov odvisnik.
- ž) Razmišlja o tem, da bi spet naredil kaj norega. Predmetni odvisnik.
3. c) Vprašanje: Za kaj skrbi?
Odgovor: ~~Ta stvar~~.
Vrsta odvisnika: predmetni.
- č) Vprašanje: Kaj je moja skrb?
Odgovor: Ta stvar.
Vrsta odvisnika: osebkov.
- d) Vprašanje: Kdaj moja skrb neha?
Odgovor: ~~Ta stvar~~.
Vrsta odvisnika: časovni.
4. a) Kadar imam tremo, vse pozabim. Časovni odvisnik.
- b) Kamor pogledam, povsod so smeti. Krajevni odvisnik.
- c) Ko se boš naspal, mi boš pomagal. Časovni odvisnik.
- č) Res sem mislil, da bi odšel. Predmetni odvisnik.
- d) S tem ji je končno dokazal, da jo ima rad. Predmetni odvisnik.
- e) Tako močno se je prehladil, da že ves teden pokašljeuje. Načinovni odvisnik.
- f) Kamor gremo letos na končni izlet, je moj brat že bil. Krajevni odvisnik.
- g) Za okolje skrbimo tako, da ločujemo odpadke. Načinovni odvisnik.
- h) Sedaj si, kar si hotel biti. Osebkov odvisnik.
- i) Sem proti temu, da bi ves promet speljali skozi mesto. Predmetni odvisnik.
- j) Sit sem tega, da mi zmeraj samo očitate. Predmetni odvisnik.
- k) Kadar se zares potrudim, tudi uspem. Časovni odvisnik.
- l) Slišal sem, da je nekaj zaropotalo. Predmetni odvisnik.
- m) Uči se, kot da boš jutri vprašan. Načinovni odvisnik.
- n) Ta se dobro varuje, da bi se kaj takega govorilo javno. Predmetni odvisnik.
- o) Ostrizi se, kakor želiš. Načinovni odvisnik.
- p) Veselim se, da me vedno lepo sprejmeš. Predmetni odvisnik.
- r) Ko se boš prijavil na izpit, moraš s sabo prinesiti spričevalo. Časovni odvisnik.
- s) Vprašal sem ga, kdaj se bo prijavil na izpit. Predmetni odvisnik.
- š) Vprašanje je, komu bo to koristilo. Osebkov odvisnik.
- t) Za nikogar ni bilo presenečenje, da je zmagala Marija. Osebkov odvisnik.
- u) Zanima me, kdaj nameravate na kosilo. Osebkov odvisnik.
- v) Jože govori, ne da bi razmišljal o izrečenem. Načinovni odvisnik.
- z) Šele ko se boš sam odločil za učenje, boš uspešen. Časovni odvisnik.
- ž) Vprašal sem ga, ali je na moji strani. Predmetni odvisnik.
5. Npr.:
- a) Na izlet bo šel, kdor se bo pravočasno prijavil.
- b) Na izlet bo šel, kadar bo sam hotel.
- c) Na izlet bo šel, kamor bodo drugi ukazali.
- č) Na izlet bo šel, ker ga bodo povabili.
- d) Na izlet bo šel, ne da bi to sploh želel.

Namerni odvisnik

1. b) Vprašanje: Čemu moram kupiti sadje?
Odgovor: Da bom lahko pripravila sadno kupo.
- c) Vprašanje: Čemu sem mu poslal SMS?
Odgovor: Da bi ga spomnil na govorni nastop.
- č) Vprašanje: Čemu nagaja?
Odgovor: Da vzbuja pozornost.
- d) Vprašanje: Čemu grem delat?
Odgovor: Da bom kaj zaslužil.
- e) Vprašanje: Čemu se učim?
Odgovor: Da bi kaj znala.
2. a) Jan je na začetku ure zamudil 15 minut, ker je zaspal. Zakaj je Jan na začetku ure zamudil 15 minut?
- b) Jan je na začetku ure zamudil 15 minut, da bi se izognil ocenjevanju. Čemu je Jan na začetku ure zamudil 15 minut?
- c) V knjižnico grem, ker želim na počitnice s sabo vzeti nekaj knjig. Zakaj grem v knjižnico?
- č) V knjižnico grem, da si priskrbim zanimivo branje. Čemu grem v knjižnico?
- d) Varčujem, ker sicer ne bi imel nobenih prihrankov. Zakaj varčujem?
- e) Varčujem, da bi kupil novo kolo. Čemu varčujem?
- f) Telovadim, ker to koristi mojemu zdravju. Zakaj telovadim?
- g) Telovadim, da sem zdrav. Čemu telovadim?
- h) Moja mala sestrična pogosto joče, ker se boji teme. Zakaj moja mala sestrična pogosto joče?
- i) Moja mala sestrična pogosto joče, da bi kdo prišel k njej. Čemu moja mala sestrična pogosto joče?
- j) Poleti zalivam vrt, ker je suša. Zakaj poleti zalivam vrt?
- k) Poleti zalivam vrt, da bi mi zelenjava bolje uspevala. Čemu poleti zalivam vrt?
- l) S sabo ima vedno vodo v plastenki, da ne dehidrira. Čemu ima vedno s sabo vodo v plastenki?

	ODVISNIK
a) Znano nam je, da ste strokovnjak za hidravliko.	osebkov
b) Kadar ti dam znak, odreagiraj.	časovni
c) Ker je počasen, ga nihče noče v igro.	vzročni
č) Kjer se zmotiš, takoj popravi.	krajevni
d) Vsak dan jemlje zdravila, da bi mu končno popustil kašelj.	namerni
e) Zvedelo se je, da bo nova podražitev.	osebkov
f) Rad bi vedel, kdaj bo konec vseh vojn.	predmetni
g) Pričakujem, da me bo obvestil.	predmetni
h) Ko bom kaj izvedel o stricu, ti takoj povem.	časovni
i) Grem s tabo, da mi ne boš kasneje očital.	namerni
j) Sovražim, da mi kdo soli pamet.	predmetni
k) Sprejemem, da mi pomagaš.	predmetni
l) Zdaj se potrudi, da ti ne bo kasneje žal.	namerni
m) Kadar se kdo javi, smo vsi veseli.	časovni
n) Kar si naročil, to si dobil.	predmetni
o) Kjer ni miru, ni sreče.	krajevni
p) Kadar je preveč toplo, me pogosto boli glava.	časovni
r) Kdor se zaveda odgovornosti, bo sodeloval v akciji.	osebkov
s) Računam na to, da bo mogoče dež.	predmetni
š) Igram na loteriji, da bi zadel glavno nagrado.	namerni
t) Upira se, ker mu nikoli ni nič prav.	vzročni
u) Razočarano poslušam, da je naša smučarka v prvi vožnji odstopila.	predmetni
v) Kadar me pogleda s svojimi žalostnimi očmi, me kar stisne.	časovni
z) Pred vsemi izjavljam, da bom delal v skladu s pravili društva.	predmetni
ž) Skušal je ugotoviti, koliko je stara.	predmetni

4. a) Naj pove, ko ga bodo vprašali.
 b) Naj pove, kjer bo priložnost.
 c) Naj pove, kdor ve.
 č) Naj pove, ker gotovo ve.
 d) Naj pove, da bomo vsi obveščeni.
 e) Naj pove, ne da bi ga mi prekinjali.
 f) Naj pove, kar ga vprašajo.

Pogojni odvisnik

1. b) Šla bom, če me bodo povabili.
 Vprašanje: V katerem primeru bom šla?
 Odgovor: Če me bodo povabili.
 c) Košarko bomo igrali, če dobimo dovolj igralcev.
 Vprašanje: V katerem primeru bomo igrali košarko?
 Odgovor: Če dobimo dovolj igralcev.
 č) Posodil ti bom knjigo, če se zanjo zanimaš.
 Vprašanje: V katerem primeru ti bom posodil knjigo?
 Odgovor: Če se zanjo zanimaš.
 d) Hlače bi ti bile prav, če ne bi v teh nekaj mesecih zrasla za tri centimetre.
 Vprašanje: V katerem primeru bi ti bile hlače prav?
 Odgovor: Če ne bi v teh nekaj mesecih zrasla za tri centimetre.
 e) Če bo dež, bomo ostali doma.
 Vprašanje: V katerem primeru bomo ostali doma?
 Odgovor: Če bo dež.
2. a) Kadar je siten, ne hodi k njemu z nobeno prošnjo. Časovni odvisnik.
 b) Ta pisatelj pride samo tja, kamor ga osebno povabijo. Krajevni odvisnik.
 c) Tri delavnice smo črtali, ker ni bilo interesa zanje. Vzročni odvisnik.

- č) Če razmišljate o nakupu novega računalnika, nas obiščite na sejmu računalništva in telekomunikacij. Pogojni odvisnik.
 d) Kar zasluži, sproti porabi. Predmetni odvisnik.
 e) Kdor išče, ta najde. Osebkov odvisnik.
 f) Ko sem bil vprašan, se zaradi treme nisem mogel zbrati. Časovni odvisnik.
 g) Če te je strah višine, nikar ne razmišljaj o plezalnem krožku. Pogojni odvisnik.
 h) Varčujem, da bi si kupil kolo. Namerni odvisnik.
3. b) Dela, kdor zna.
 c) Dela, kar mu ukažejo.
 č) Dela, kjer se pokaže potreba za to.
 d) Dela, da preživlja sebe in svojo družino.
 e) Dela, ker smo ga prosili.
 f) Dela, če mu zdravje to dopušča.
4. a) Pokličite me in mi povej, ali boš šla z nami ali ne. Predmetni odvisnik.
 b) Pokličite me, če boš imela kakšno vprašanje. Pogojni odvisnik.

Dopustni odvisnik

1. b) Čeprav je bil odsoten, je bil z vsem na tekočem.
 Vprašanje: Kljub čemu je bil z vsem na tekočem?
 Odgovor: Čeprav je bil odsoten.
 c) Četudi imaš čelado, moraš voziti po predpisih.
 Vprašanje: Kljub čemu moraš voziti po predpisih?
 Odgovor: Četudi imaš čelado.
 č) Četudi je pomanjkanje dežja, je žito dobro vzklilo.
 Vprašanje: Kljub čemu je žito dobro vzklilo?
 Odgovor: Četudi je pomanjkanje dežja.
 d) Kljub temu da se veliko uči, mu gre v šoli slabo.
 Vprašanje: Kljub čemu mu gre v šoli slabo?
 Odgovor: Kljub temu da se veliko uči.
2. č
 3. Npr.:
 a) Če me bodo nagradili z dvema vstopnicama za koncert, greš ti z mano.
 b) Zanima me, kdo je vaš razrednik.
 c) K babici grem na kosilo, kadar me povabi.
 č) Prijavila sem se na tečaj angleščine, ker bi jo rada še bolj utrdila.
 d) Prijavila sem se na tečaj angleščine, da bi jo še bolj utrdila.
 e) Kjer so madeži, malo bolj podrgni s cunjjo.
 f) Predvidevam, da nas bo obvestil.
 g) Grem k zdravniku, ker sem najbrž bolna.
 h) Grem k zdravniku, da bi ozdravela.
 i) Čeprav je skoraj vedno slabe volje, ga imajo vsi radi.

Prilastkov odvisnik

1. b) Najboljše so slaščice, ki jih pripravi moja babica.
 Vprašanje: Katere slaščice so najboljše?
 Odgovor: (Tiste,) ki jih pripravi moja babica.
 c) Človek, ki je bogat, malokdaj daruje drugim.
 Vprašanje: Kateri človek malokdaj daruje drugim?
 Odgovor: (Tisti,) ki je bogat.
 č) Mož, ki stanuje zraven nas, trenira nogomet.
 Vprašanje: Kateri mož trenira nogomet?
 Odgovor: (Tisti,) ki stanuje zraven nas.
 d) Trener, čigar ekipa je zmagala, je bil zelo ponosen.
 Vprašanje: Kateri trener je bil ponosen?
 Odgovor: (Tisti,) čigar ekipa je zmagala.

- e) Dan, ko se ne smeješ, je izgubljen.
Vprašanje: Kateri dan je izgubljen?
Odgovor: (Tisti,) ko se ne smeješ.
- f) Oče najraje kupi pivo, ki je brez alkohola.
Vprašanje: Katero pivo oče najraje kupi?
Odgovor: (Tisto,) ki je brez alkohola.
2. a) katerega
b) katere
c) katerih
č) katerega
d) čigar
e) katerih
4. a) Kraj, kjer si rojen, se ti nikoli ne zdi majhen.
Prilastkov odvisnik.
b) Vem, da nič ne vem. Predmetni odvisnik.
c) Ker nimamo loparjev, ne moremo igrati tenisa.
Vzročni odvisnik.
č) Začni že enkrat s pisanjem spisa, ki ga imaš za domačo nalogo. Prilastkov odvisnik.
d) Kadar dežuje, je doma. Časovni odvisnik.
e) Bodi, kar si. Osebkov odvisnik.
f) Kadar ti je hudo, se spomni česa lepega. Časovni odvisnik.
g) Kjer lastovke gnezdijo, so dobri ljudje. Krajevni odvisnik.
5. b) Kar naroči, plača.
c) Kadar kaj naroči, plača.
č) Kjer je potrebno, plača.
d) Ne da bi sploh kaj dobil, plača.
e) Ker naroča, plača.
f) Da bi si zagotovil boljšo zdravstveno oskrbo, plača.
g) Če ga opozorijo, plača.
h) Čeprav ni potrebno, plača.
i) Voznik, ki prehitro vozi, plača.

Še sto primerov za utrjevanje

1.	VRSTA ODVISNIKA
a) Nisem opazil, kdaj je nehala.	Predmetni odvisnik.
b) Kadar sosedje niso preglasni, je tu prav v redu.	Časovni odvisnik.
c) Zdi se mi, da sploh ne porabim veliko denarja.	Osebkov odvisnik.
č) V tej hiši ni veselja, če jaz ne poskrbim zanj.	Pogojni odvisnik.
d) Iskal te je prijatelj, ki si ga spoznal na taborni šoli.	Prilastkov odvisnik.
e) Odkar pomnim, sem si želela dober motor.	Časovni odvisnik.
f) Bil sem potr, kot da me je povozil valjar.	Načinovni odvisnik.
g) Če tebi to veliko pomeni, potem ne nasprotujem.	Pogojni odvisnik.
h) Počakaj me, kjer je treba zaviti levo.	Krajevni odvisnik.
i) Spregovorila je z naglasom, ki je izdajal njeno tujo narodnost.	Prilastkov odvisnik.
j) Si predstavljam, kako diši v tvoji sobi.	Predmetni odvisnik.
k) Ko se je zjutraj zbudil, mame več ni bilo doma.	Časovni odvisnik.
l) Če bi imel priložnost za iskren pogovor, bi mu vse povedal.	Pogojni odvisnik.
m) Prijatelj, ki mu lahko zaupaš, je vreden zlata.	Prilastkov odvisnik.
n) Čeprav smo ga vsi svarili pred nevarnostmi, nas ni poslušal.	Dopustni odvisnik.
o) Počutil sem se, kot bi pravkar prejel oskarja.	Načinovni odvisnik.

p) Trgovka, ki nama je stregla v pekarni, je mamina nekdanja sošolka.	Prilastkov odvisnik.
r) Kjer osel leži, dlako pusti.	Krajevni odvisnik.
s) Grem, če ne bo predrago.	Pogojni odvisnik.
š) Grem na sprehod, da si malce pretegnem noge.	Namerni odvisnik.
t) Vedno je paničen, četudi nima vzroka za to.	Dopustni odvisnik.
u) Ko bo čas, ti vse pojasnim.	Časovni odvisnik.
v) Kolikokrat sem se že vprašal, od kod je prišla.	Predmetni odvisnik.
z) Pogoji na progi so bili drugačni od tistih, ki jih je bil vajen.	Prilastkov odvisnik.
ž) Mama se je obnašala, kot da se vožnje z vrtiljakom niti malo ne boji.	Načinovni odvisnik.

2. a) Okrog vratu ima ogrlico, ki ji jo je prijateljica kupila za rojstni dan. Prilastkov odvisnik.
b) Počakala ga bom, da mu povem za nov urnik. Namerni odvisnik.
c) Kamor gremo mi na dopust, ni skoraj nič turistov. Krajevni odvisnik.
č) Če bi vedel za posledice, tega ne bi naredil. Pogojni odvisnik.
d) Še preden je preštel do tri, je hrana zginila s krožnika. Časovni odvisnik.
e) Navdušeno je govoril o svoji knjigi, da bi poslušalce pridobil za branje. Namerni odvisnik.
f) Čeprav ga ni nihče nič vprašal, se je ves čas oglašal. Dopustni odvisnik.
g) Še sanja se ti ne, kakšne razdalje so to! Osebkov odvisnik.
h) Čeprav ima težave s kilogrami, je vedno lepo oblečena. Dopustni odvisnik.
i) Mislim, da je bilo to zanj nujno zlo. Predmetni odvisnik.
j) Bilo je, kot da je cel svet znorel. Načinovni odvisnik.
k) Dobro bi bilo, da bi skupaj izbrali darilo zanj. Osebkov odvisnik.
l) Koderkoli smo se ustavili za malico, povsod smo počistili za sabo. Krajevni odvisnik.
m) Pevci, ki ne bodo redno hodili na vaje, ne bodo mogli nastopiti v muzikalu. Prilastkov odvisnik.
n) Pomagal bi ti, če bi vedel za tvoj problem. Pogojni odvisnik.
o) Četudi je bil o zadolžitvi obveščen pravočasno, je ni izpolnil. Dopustni odvisnik.
p) Maček, ki si mu včeraj nalila mleka, je danes spet tu. Prilastkov odvisnik.
r) Kazen, ki je sledila, je bila za tak prekršek dokaj mila. Prilastkov odvisnik.
s) Če si končal z delom, pridi na večerjo. Pogojni odvisnik.
š) Ker sem alergičen na cvetni prah, se spomladi ne smem sprehajati po travniku. Vzročni odvisnik.
t) Kamor pogledaš, povsod je vse zasneženo. Krajevni odvisnik.
u) Pripovedoval je tako živo, da smo ga poslušali odprtih ust. Načinovni odvisnik.
v) Vidiš, kaj naredi človeku ljubezen! Predmetni odvisnik.
z) Ostani, kjer si. Krajevni odvisnik.
ž) Čokolado, ki jo je prinesla babica, smo že pojedli. Prilastkov odvisnik.

3.	VRSTA ODVISNIKA
a) Veš, kaj je najpomembnejše?	Predmetni odvisnik.
b) Še predstavljaš si ne, kaj si mi s tem povedala.	Predmetni odvisnik.
c) Tako je bil vesel, da bi objel ves svet.	Načinovni odvisnik.
č) Če bi se zavedal posledic, tega zagotovo ne bi počel.	Pogojni odvisnik.
d) Čeprav izgleda neumen, je v resnici zelo bister.	Dopustni odvisnik.
e) Lepi spomini, ki te vežejo na osnovno šolo, ostanejo za vedno.	Prilastkov odvisnik.
f) Obljubila sem ji, da ji ga prinesem.	Predmetni odvisnik.
g) Če ga vabiš na sok, moraš ti plačati.	Pogojni odvisnik.
h) Zrak, ki ga dihamo, ni povsem čist.	Prilastkov odvisnik.
i) Ti misliš, da se zafrkavam?	Predmetni odvisnik.
j) Oprosti, ker sem bil nesramen.	Vzročni odvisnik.
k) Uči se, da ne boš na odru pozabil besedila.	Namerni odvisnik.
l) Klepetas po telefonu, kot bi bilo to zastonj.	Načinovni odvisnik.
m) Grem s tabo, čeprav bi bila raje doma.	Dopustni odvisnik.
n) Ni bilo človeka, ki bi jo ustavil.	Prilastkov odvisnik.
o) Če se javiš, se prej uči.	Pogojni odvisnik.
p) Učim se tako, da si delam miselne vzorce.	Načinovni odvisnik.
r) Imate nekaj, česar nikjer ne najdeš.	Predmetni odvisnik.
s) Kjer so na cesti luknje, je treba zmanjšati hitrost.	Krajevni odvisnik.
š) Kadar sneži, so ceste spolzke.	Časovni odvisnik.
t) Za nekaj dni se bom umaknila, da bom prišla k sebi.	Namerni odvisnik.
u) Preden greš na pot, preveri stanje na cestah.	Časovni odvisnik.
v) Šele ko je bilo zares hudo, se je ojunčila.	Časovni odvisnik.
z) Vpisala se je k angleščini, da bi utrdila svoje znanje.	Namerni odvisnik.
ž) K planinskemu krožku se je vpisala, čeprav ne mara hoditi v hribe.	Dopustni odvisnik.

4. Npr.:
- Grem s tabo, ker me boš gotovo potreboval.
  - Zapravljaš, kot da si milijonarjev sin.
  - Za babico kupi kruh, ki je brez glutena.
  - Prosim, da obesiš perilo.
  - Prepognil se je, da je izgledal čisto majhen.
  - Ko se bo sneg stopil, se bomo spet odpravili v visokogorje.
  - Bila je prepričana, da bodo zmagali.
- 5.
- Čeprav so pozno legli k počitku, so vsak dan že ob šestih pokonci.
Dopustni odvisnik.
  - Odpovedala se je revijam, ki bi kaj privarčevala.
Namerni odvisnik.
  - Četudi bi bila sila, bi sprejela kakršnokoli zaposlitev.
Pogojni odvisnik.
  - Kljub temu da se zmotim, mi že odšteje točko.
Časovni odvisnik.

- Tako je lep, ker vsa dekleta norijo za njim.
Načinovni odvisnik.
- Ko si zaželim kaj sladkega, vzamem bonbon.
Časovni odvisnik.
- On je človek, da se na vse spozna.
Prilastkov odvisnik.
- Ki je bilo že vsega konec, si je globoko oddahnila.
Časovni odvisnik.
- Tokrat mu verjamem, sicer rad laže.
Dopustni odvisnik.
- Zanima me, če je prebral glavne dnevne novice.
Osebkov odvisnik.
- Kdor vas vpraša po dokumentih, jih ne smete pokazati.
Pogojni odvisnik.
- Govori tako prepričljivo, ker si v hipu dobi veliko somišljenikov.
Načinovni odvisnik.
- Obnašaš se, tako da nimaš niti 5 let.
Načinovni odvisnik.
- Ko je mrhovina, tam se zbirajo jastrebi.
Krajevni odvisnik.
- Kot nimaš gotovine, v tej trgovini ne moreš ničesar kupiti.
Pogojni odvisnik.
- Kakor spi, smrči.
Časovni odvisnik.
- Kjer si imel na glavi kapo, te sonce ni opeklo.
Vzročni odvisnik.

Od povedi k besedilom

Vrste besedil

1.

	VRSTE BESEDIL								
	UMETNOSTNO	NEUMETNOSTNO	SUBJEKTIVNO	OBJEKTIVNO	JAVNO	ZASEBNO	URADNO	PUBLICISTIČNO	STROKOVNO BESEDILLO
členik v samopostrežni trgovini		✓		✓	✓		✓		
pesem, ki jo napišeš mami ob rojstnem dnevu	✓		✓			✓			
čestitka prijatelju ob pomembni zmagi v karateju		✓	✓			✓			
vozni red vlakov		✓		✓	✓		✓		
radijska igra	✓		✓		✓				
ljudska pravljica	✓		✓		✓				
priporočilo prijatelja za nedeljski izlet		✓	✓			✓			
mali oglas		✓		✓	✓		✓		
časopisni intervju		✓	✓	✓	✓		✓	✓	
znanstvena razprava o globalnem segrevanju, objavljena na spletu		✓		✓	✓		✓		✓

- Poročilo je daljše besedilo kot novica, saj vsebuje več informacij od nje. Poročilo pove to, kar beremo v novici (kaj se je zgodilo, kje in kdaj se je to zgodilo ter kdo je bil udeležen), poleg tega pa tudi to, kako je dogodek potekal.
- V opisu osebe čim bolj predstavimo zunanje, telesne značilnosti posameznika, pri oznaki osebe pa njegov značaj.

Zahvala

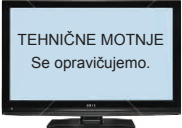
1.

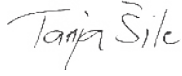
	URADNA ZAHVALA	NEURADNA ZAHVALA
Hvala za SMS, ampak jutri me ne bo. LP, P.		✓
Hvaaaaa!		✓
Spoštovani! Zahvaljujem se vam za poslano študijsko gradivo in vas lepo pozdravljam.	✓	
Hvala, se priporočam še za vnaprej.		✓
Milan Skotlar Cankarjeva ulica 23 5000 Nova Gorica	✓	
S spoštovanjem, Zmago Jarc	✓	

2. a) Mitja Zgonc se zahvaljuje Mestni knjižnici Velenje.
 b) Za to, da je lahko v njihovih prostorih predstavil svojo pesniško zbirko.
 c) Mitja je svojo zahvalo utemeljil tako, da je povedal, da so se vsi nastopajoči v knjižnici dobro počutili in da mu bo ta dogodek še dolgo ostal v spominu.
 d) Da, saj njegovo besedilo vsebuje vse sestavne dele uradne zahvale (naslov sporočevalca in pošiljatelja, kraj in datum, nagovor, jedrni del, končni pozdrav ter lastnoročni podpis). Ti deli so tudi pravilno razporejeni na papirju.
3. Že pred branjem na podlagi zunanje oblike opazimo, da je prva zahvala neuradna, druga pa uradna. Po branju opazimo še, da uradna zahvala vsebuje več natančnih podatkov kot neuradna, uradno zahvalo Rok piše kot predsednik razreda, neuradno pa kot Marjanov nečak, temu primerno v prvi uporablja tikanje, v drugi pa vikanje.

Opravičilo

1.

	URADNO OPRAVIČILO	NEURADNO OPRAVIČILO
Tadej, oprostí, ker sem pozabil, da ti moram iz naše knjižnice prinesiti knjigo za domače branje. Bom pa jutri, obljubim.		✓
Učiteljica: „Jure, pomotoma sem vzela tvoj svinčnik. Oprostí, tu je.“		✓
V prejšnji številki našega časopisa je prišlo do neljube napake, ko je na strani 6 pisalo, da so pevci iz MePZ Arija na državnem tekmovanju dosegli prvo mesto. Zmagali so namreč na regijskem tekmovanju, državno pa jih še čaka. Za uspeh jim čestitamo in jim želimo veliko uspeha v naslednjem tekmovalnem krogu, za napako pa se opravičujemo.	✓	
Uredništvo Krajevnih novičk	✓	
	✓	

Na klik Pod hribom 115 2000 Maribor	Maribor, 12. 9. 2018	✓
Gospa Tanja Lipan Cesta v Mali log 45 2000 Maribor		
Opravičilo Spoštovana gospa Tanja Lipan, opravičujemo se, kar smo vam pri pošiljanju blaga, ki ste ga naročili v naši spletni trgovini, pomotoma poslali napačen model oblačila. Žal nam je, ker smo vam s tem povzročili nevšečnosti, napako pa v priloženi pošiljki popravljamo.		
Lepo vas pozdravljam.		
 Marta Škofic, vodja prodaje		
	Škofja Loka, 19. 11. 2018	✓
Spoštovani! Prosim, da mojemu sinu Simonu Šilcu opravičite izostanek od pouka 14.–16. novembra 2018, ker je bil bolan.		
S spoštovanjem		
 Tanja Šilc		

2. V opravičilu Avtobusnega podjetja Primorske manjkajo: naslov besedila (Opravičilo), podatki o sedežu Avtobusnega podjetja Primorske, datum nastanka opravičila ter lastnoročni podpis direktorja podjetja.

Opis naprave

2. a) Elektronski odganjalec klopov je preprosta plastična naprava v obliki kvadra (velikost 4 cm X 7 cm X 1 cm).
 b) Zgrajen je iz preprostega ohišja iz trše plastike (velikost 4 cm X 7 cm X 1 cm), na katerem stikalo za vklapljanje in izklapljanje ter sponka za pričvrstitev na obleko. V notranjosti naprave je Lithium baterija, ki deluje po principu visoke frekvence.
 c) Za zaščito pred klopi.
 č) Ker ščiti pred klopi.
 d) Da se zaščitimo pred klopi.
 e) Ta naprava nas obvaruje le pred večino različnih vrst klopov, ne pa vsemi.
 f) Ekologi bi bili nad njim verjetno navdušeni, saj deluje brez kemikalij in zato ni škodljiv za okolico.
 g) Najverjetneje bi predlagali, da položaj „ON“ poslovenimo v položaj „VKLJUČENO“.

Opis delovnega postopka

2. Glagoli so: Izdelajmo si, potrebujemo, biti mora, se ne bo zlomila, bomo zabili, izdelamo, Izrežemo, narišemo, zarežemo, naredimo, morajo biti, gre, bomo pritrdili, upognemo, uporabimo, bo pokrila, nanizamo, gre, pritrdimo, bo omogočalo, se vrti, ne udarja, je, zabijemo, preizkusimo, pihamo, bo, preizkusimo.
  - a) V 1. osebi.
  - b) V povednem naklonu.
3. Glagoli so: nalomimo, dodamo, postavimo, se stopi, pomočimo, smo odrezali, povaljamo, položimo, se ohladi, ponovimo, se ohladi, vzamemo, serviramo, se bodo razveselili
  - a) V sedanjiku množine, in sicer v povednem naklonu.
  - b) Pri opisovanju delovnega postopka pogosto uporabljamo 1. os. mn., sed., pov. naklon.
  - c) Prešernovih fig se bodo razveselili ljubitelji Prešernove poezije in slovenske kulture, pa tudi vsi sladokusci.
4. Napačno je zaporedje. Pravilno zaporedje: 1, 4, 2, 6, 3, 5.

Spoznamo, da je pri opisu delovnega postopka zelo pomembno pravilno zaporedje posameznih opravil.

Razlaga naravnega pojava

1. Naravni pojavi so npr. nevihta, toča, mavrica, burja, sneženje, potres ...
2. Vremenske pojave opisujejo meteorologi, potrese pa seizmologi.
4. a, b, c, f
6. a) Burja je suh, mrzel in sunkovit veter na Jadranu.
b) Imenujemo jo tudi severnik (boreas), vendar to poimenovanje zanjo ni najbolj primerno, saj ne piha od severa, ampak od severovzhoda.
c) Burin (lokalni veter).
č) Strokovni izrazi so na primer: boreas, burin, lokalni veter, jadranski bazen.

Uporabljamo jih, da z njimi lažje in natančneje opisujemo posebnosti in zakonitosti določene stroke.

d) V strokovnem članku znanstvene revije ne bi srečali povedi: Če se „kapa“ pojavi ob jugozahodniku, ljudje pogosto rečejo: „Hrib ima kapo – dež bo.“

Namen te povedi je, čim bolj preprosto predstaviti pomen „oblačne kape“.
- e) Oblačna „kapa“ na gorskih vrhovih, npr. nad Nanosom.
- f) To besedilo je razlaga naravnega pojava, saj pove, kako nastaneta burja in burin in kaj je zanju značilno.

Nasvet strokovnjaka

1. Nasveti za sončenje
  - Ne izpostavljajte se soncu med 11. in 16. uro.
  - Sončenje začnite postopno. V začetku kožo namažite s kremo ali oljem z visokim zaščitnim faktorjem.
  - Sredstvo za sončenje v zadostni količini nanesite na kožo že 30 minut pred začetkom sončenja in nato to ponovite po vsakem kopanju, brisanju z brisačo oz. vsaki dve uri.
  - Bodite pozorni in še posebej skrbno zaščitite najbolj ogrožena mesta na koži (nosni greben, ličnice, ramena, dekolte, stegna ob robu izreza kopalk, kolenski zgib, podplate).
  - Uporabljajte kakovostna sončna očala.
  - Dobro si zavarujte ustnice, saj ima koža na njih le malo lastne zaščite.
  - Če preživljate počitnice ob vodi, uporabljajte vodoodporna sredstva za sončenje, da bodo varovala kožo tudi med plavanjem.
  - Pijte dovolj tekočine.
  - Dojenčkov in majhnih otrok ne izpostavljajte neposrednim sončnim žarkom. Sončne opekline v otroštvu povečajo tveganje za nastanek kožnega raka v kasnejših letih, zato naj otroci nosijo lahka, svetla oblačila in pokrivala.
  - Kožo negujte tudi po sončenju.

Nina Šterbenc, mag. farm.
2. Opazimo, da je večina izpisanih glagolov v velelnem naklonu.
3. Opazimo, da je večina glagolov v 2. osebi množine.
4. Po smislu, npr.: S tem bralce seznanji s svojo usposobljenostjo; ljudje hitreje zaupamo nasvetu strokovnjaka kot nasvetu laika.
5. Po smislu, npr.: Ker je bralce lažje prepričati v kaj, če poznajo smisel priporočil.
6. Ker niso posebej močno čustveno obarvani.

Reklama

1. Reklama mora biti privlačna, da pritegne pozornost. ✓
Nekatere reklame so zavajajoče. ✓
Reklame je dobro sprejemati s kritičnim premislekom. ✓
2. Reklama na levi propagira zelenjavo z Ekološke kmetije Studen, reklama na desni pa Fructalove sadne in zelenjavne kašice.
5. Pri pripravi televizijskih reklam lahko sodelujejo igralci, režiserji, kamermani, kostumografi, maskerji, tonski mojstri, glasbeniki, plesalci ...

Intervju

	RADIJSKI INTERVJU	CASOPISNI INTERVJU	TELEVIZIJSKI INTERVJU
1. osnovno predznanje o intervjuvancu oz. o njegovem udejstvanju	✓	✓	✓
pravilna izgovarjava	✓		✓
poznavanje jezikovnih pravil	✓	✓	✓
urejenost (obleka, pričeska ...)			✓
sposobnost hitrega in modrega odziva v nepričakovanih situacijah	✓		✓

Seznam

2. a, b, c, d, e, f, g
4. Na humoren način je napisan zato, ker je prireditev namenjena zabavi. Duhovitost se kaže v tem, da se organizatorji šaljivo na svoj račun – to se skriva na primer v besedah: „skoraj zabavna vsakoletna kulturna prireditev“, „točno okoli 12.32“ ipd.

Kaj pomaga, drugo znati, temu, ki ne zna pisati?

1.	55	petinpetdeset
	2000	dva tisoč
	202	dvesto dve
	1000.000	milijon
	1000.000.000	milijarda
	201	dvestoprvi

IMENOVALNIK	RODILNIK	IMENOVALNIK	RODILNIK
Danilo Lokar	Danila Lokarja	Samo Andlovce	Sama Andlovca
Zmago Karlovšek	Zmaga Karlovška	Tilen Levec	Tilna Levca
Drago Košir	Draga Koširja	Klemen Cesar	Klemna Cesarja/ Klemena Cesarja
Marko Faganel	Marka Faganela	Karmen Mrak	Karmen Mrak
Janez Krt	Janeza Krta	Lea Sotošek	Lee Sotošek
Maja Krt	Maje Krt	Anamarija Črv	Anamarije Črv
Jasna Grdina	Jasne Grdine/ Grdina	Ana Marija Črv	Ane Marije Črv
Janez Drmovšek	Janeza Drmovška	jaz	mene

3. a) Zanima me, koliko nagrad ste že dobili in kje.
 b) Saša Pavček je odigrala glavno žensko vlogo v filmu Decembrski dež.
 c) Najbolj mi je všeč oddaja Osmi dan.
 č) Najraje prebiram knjige Dese Muck in Ivana Sivca.
 d) Odigrala sem že približno devetdeset vlog.
 e) Bila je bolj pridna kakor nadarjena.
 f) Vsi vemo, da bi moja sestra rada postala pevka.
 g) Moj brat je zelo delaven in poslušen.
 h) Po končanem izobraževanju se želi zaposliti kot tajnica v nekem zelo dobrem podjetju.
4. a) več
 b) staršem
 c) svojo
 č) iz
 d) goloma
 e) z vsega
 f) predenj
 g) vrtcu
 h) petem

	SVOJILNI PRIDEVNIK		SVOJILNI PRIDEVNIK
Matjaž	Matjažev	Francelj	Franceljnov
pisec	piščev	ravnatelj	ravnateljev
Drago	Dragov	Anica	Aničin
Voranc	Vorančev	godec	godčev
mož	možev	Niko	Nikov

	VRSTNI PRIDEVNIK		VRSTNI PRIDEVNIK
življenje	življenjski	Bled	blejski
Čatež	čateški	liter	litrski
ljudje	ljudski	mojster	mojstrski
bolha	boljši	minister	ministrski
otrok	otroški	september	septembrski
Loka	loški	ovca	ovčji

7. a) z
 b) s
 c) iz
 č) z
 d) iz
 e) z
 f) s
 g) Iz
 h) z
 i) s
 j) Iz

8. b) Ker je moj brat računalniški mojster, ga je hitro popravil.
 c) Če boš imel tudi ti kdaj težave z računalnikom, ga kar pokliči!
9. „Janko, kje imaš spričevalo?“ vpraša oče.
 „Posodil sem ga Darku, da bo z njim prestrašil svojega očeta,“ pove Janko.
 Oče je vprašal Janka, kje ima spričevalo.
10. a) svojih
 b) moji
 c) svoj
 č) svojega
 d) tega
 e) pravega odgovora
 f) čim
 g) kom
 h) obleci
11. a) isker
 b) mater
 c) gospe
 č) stranmi
 d) Pie in Lee
 e) malenkostmi
 f) pestema
 g) soncem
 h) bičem
 i) nikomer, te krivice
 j) ljudeh
 k) Lasje, lase
 l) zemelj
 m) ovc
 n) Emi Vege
 o) Marka Rupnika
 p) Karmen, ušesi
 r) oči, očesa
 s) tal
 š) mati, hčer
 t) gospe
 u) gospeh
 v) kozolcem
 z) psih
 ž) mandeljni, rižem

SAMOSTALNIK	SVOJILNI PRIDEVNIK
Marko	Markov
Mark	Markov

13. a) Kar lahko dosežeš brez truda in dela, nima prave vrednosti. (Addison)
 b) Vsi ljudje so si podobni v besedah, samo po delih se razlikujejo. (Moliere)
 c) Dva meseca lahko živim od dobrega komplimenta. (Twain)
 č) Ne oziraj se na to, od kod prihajaš, temveč glej, kam greš. (Beaumarchais)
 d) Samo en kotichek vsemirja je, ki ga lahko popravite, to ste vi sami. (Huxley)
 e) Kdor nikdar ne začne, ne more nikdar končati. (Nemčič)
 f) Često sem obžaloval, ker sem govoril, toda nikoli nisem obžaloval, ker sem molčal. (Ksenokrat)
 g) Nobena druga stvar na svetu me ne prevzame tako kot delo: cele ure lahko sedim in ga opazujem. (Jerome)
 h) Jezik je najnevarnejši organ, ki ga je narava dala človeku; je edini, ki te lahko uniči, če ga neprevidno uporabljaš. (Halikarnaska)

- i) Vsaka napaka se nam zdi neverjetno bedasta, kadar jo zagrešijo drugi. (Lichtenberg)
- j) Komplicirane stvari poenostavljati je zmožnost genijev, preproste stvari komplicirati pa zmožnost norcev. (Kennedy)
- k) Jesti je potrebno, da živiš, ne pa živeti, da ješ. (Kvintilijan)
- l) Ne postajamo pametni od tega, kar smo slišali, temveč od tega, kar smo doživeli. (Gloersen)
14. z avtom, z balonom, s cunjo, s soncem, s torbo
15. h konju, h gradu, k mizi, h Gorazdu, k Hani
16. a) sodelovati, prijaviti
b) drsati, izposoditi
c) presenetiti, kupiti
č) zalivat
d) delati, posedati
e) povedati
f) pogledati
g) popraviti
h) povedati
i) zahvaliti
17. a) Na moji pisalni mizi nikoli ne manjka ^{plastenka} ~~plastena~~ ~~steklenica~~ z vodo.
- b) Tako sem bila vznemirjena, da nisem ^{mogla} ~~morala~~ spati.
- c) Brž ^{ugasni} ~~ugasni~~ luč in ^{spati} ~~spati~~.
- č) Vprašal me je, če ^{ali bi šla} ~~greva~~ v slaščičarno na tortico. Odgovorila sem mu, da ^{bi šla} ~~greva~~.
- d) Ob slovesu sem bila žalostna, ^{saj} ~~ker~~ sva postala prijatelja.
- e) Mislim, da je zelo ^{delavna} ~~delovna~~ in da se ^{je} ~~jo~~ ne da ustaviti.
- f) Ko sem začel ^{delati} ~~delat~~, sem ugotovil, da je ^{to delo zelo zamudno.} ~~zelo veliko~~ dela za ^{odločila sem se} ~~takšne~~ detajle.
- g) V ^{odločila sem se} ~~tem besedilu~~ sem se ^{svojo} ~~odločila~~, da vam predstavim ^{kadar} ~~mojo~~ sestro.
- h) ^{vedno} ~~Vedno~~, ko se kam odpravljamo, mi sestra ^{vedno} ~~svetuje~~, kaj naj oblečem.
18. a) Zdaj pa se le sprašujem, česa sem se sploh bal.
b) Jure je vprašal: „Česa se bojiš?“
c) Res me zanima, koliko bi ti znal, če bi bil vprašan isto kot jaz.
19. a) nekdo
b) kdo
c) svojo
č) česa
d) Česa, tega
e) Kadar
f) Ko
20. a) z
b) iz
c) z
č) s
21. a) Evropa
b) življenjska
c) manjka
č) globlja
d) radijski
e) intervju
f) podeželsko
g) podeželje
22. b) Pred odhodom na dopust ali pa kam drugam moraš vedno obvestiti sosede, da bodo pozorni na morebitne nepovabljene goste, ki radi vlamljajo predvsem v času poletnih počitnic.
c) Brž ko ozdravim, pridem na igrišče.
23. Če bo šel v prevzgojni dom, se bo iz njega vrnil prevzgojen.
24. opraviči, upravičene
25. Premi govor: „Marko, bi mi pomagal nesti prtljago?“ je vprašal oče.
Odvisni govor: Oče je vprašal Marka, ali bi mu pomagal nesti prtljago.

II. DEL: KNJIŽEVNOST

Ljudsko slovstvo ali slovstvena folklor

- a) Avtor ljudskih besedil ni znan.
b) Prenašajo se iz roda v rod, od ust do ust.
c) Prihaja do variant ali različic.
č) Različice ljudsko slovstvo bogatijo, saj dokazujejo njegovo živost in aktualnost.
d) Jezik in slog v besedilih ljudskega slovstva sta preprosta. Povedi so sestavljene preprosto, pogosta slogovna sredstva so: ponavljanje, okrasni pridevek, stopnjevanje in raba ljudskih števil.
- Dve verjetni razlagi za nastanek variant:
a) prenašalec po svoje spremeni tisti del zgodbe, kjer je pozabil, kako se le-ta odvija
b) prenašalec po svoje spremeni del zgodbe, ker misli, da njegova različica zanimivejša
- Verjetno zato, ker je tudi avtor preprost in pogosto neizobražen.
- Preden besedila ljudskega slovstva pridejo v knjige (ali celo v šolska berila), jim morajo številni prenašalci oceniti za vredne prenosa in na koncu tudi zapisa, zato ne moremo dvomiti o njihovi kvaliteti. Seveda pa to, da besedilom znanih besednih umetnikov ni treba čez toliko sit, ne pomeni, da so ta manj vredna od besedil ljudskega slovstva. Oboja so torej enako vredna.
- Da, saj nimajo praktičnega namena, beremo jih zato, da „božajo“ našo dušo.

Ljudska pesem: Galjot

- bi še enkrat prišel na kopno; mašni plašč, zlat kelih in glasan zvon; mladenič; novo mašo; moži; ima že dolgo drugega moža; zlatnik; zlat prstan; je mrtev
- a, c, d
Popravki napačnih trditev:
b) Avtor te pesmi ni znan. Je ljudska.
č) Zgodba se ne odvija v sedanjem času.
- a) mladenič mlad, Ljubljane bele, zvon glasan, prstan zlat ...
- Preprostost jezika v pesmi Galjot lahko opazujemo v rabi nekaterih narečnih izrazov (npr. družega) in oblik (npr. le vlec).
- Dogajalni kraj in čas nista natančno določena. Vemo, da se zgodba dogaja v srednjem veku in da se najprej odvija sredi, nato pa kraj morja. Ker galjot nato omenja nekatere slovenske kraje (npr. Ljubljana, sv. Lovrenc na gori, Huje), lahko sklepamo, da se zgodba odvija na naših tleh.
- Mašni plašč lahko povežemo s sinovo novo mašo, zlat kelih s hčerkino poroko, zvon pa z žalostno vestjo o tem, da ima galjotova žena drugega moža, kar galjota privede do tega, da se odloči za smrt (ob smrti zvonimo z navčkom).
- Pripovedovalec je vsevedni, saj pravi, da Galjota dobro pozna in mu je tudi znano vse, kar se dogaja z njegovimi domačimi.

Razsvetljenje ali prepoved

Anton Tomaž Linhart: Županova Micka

- c, b, f, a, d, e, č
- Tulpenheim, Šternfeldovko, Micki, Jake, Anžeta, Šternfeldovka, Micki, Tulpenheimu, Micka, Monkof, Glažek, Micka, Tulpenheimom, Anžetom, Anžetom, Tulpenheima, Šternfeldovko
- Zmagovalci: Micka, Anže, Jaka, Šternfeldovka, slovenski kmetje; osmešeni poraženci: Tulpenheim, Monkof, Glažek, tuja gospoda.
- V Županovi Micki so Slovenci modrejši in moralnejši od tuje gospode, kar nam krepi samozavest.
- a
- a) smešen
b) Komičen je tisti, ki vzbuja smeh, vesel pa je tisti, ki ga preveva prijetno čustvo – veselje, radost.
č) Besedno komiko prepoznamo na primer v Mickinem pogovoru z očetom, v katerem mu pojasnjuje, v čem se ji zdi Anže grob, in pravi, kaj bi si od njega želela.
d) Verjetno je hotel izraziti kritiko družbe.
e) Po smislu, npr.: Verjetno je želel krepiti narodno zavest preprostih slovenskih kmetov ter dvigniti njihovo samopodobo v odnosu do tuje gospode.
- Anže klobuk na tri dežele napravljen, sukno na žličnike, hlače in drugo vse po kmetiško, in poprejšnja /.../
MICKA: Nič se ne bojim. Le tukaj ostani, Anže. Bom kmalu spet prišla.
ANŽE malo bolj tiho, da Jaka ne sliši: Da te kakšen gosposki duh ne sreča!
JAKA stole okoli mize postavlja: Tukaj bo šriбар sedel, tukaj jaz, tukaj Anže, tukaj Micka – ni prav, Micka mora med mano in Anžetom sedeti. Tukaj ena priča in tukaj druga. Tako. Dene papir, peresa itd. na mizo. Pojdi, Anže, poglej skozi okno, ali so že na prelazu, in pridi mi povedat!
ANŽE: Že prav. Gre.
Micka prinese vino.

9. a)

SLOGOVNO ZAZNAM- OVANE BESEDE	SLOGOVNO NEZAZNAM- OVANE USTREZNICE	SLOGOVNO ZAZNAM- OVANE BESEDE	SLOGOVNO NEZAZNAM- OVANE USTREZNICE
šriбар	pisar	izba	soba
glaž	kozarec	krancelc	venec
(vaša) gnada	(vaša) milost	gorši (klobuk)	lepši (klobuk)

- Na srce pokažoč – na srce pokaže, narlepši žito – najlepše žito, pri vas se dober glažek vina pije – pri vas strežete z dobrim vinom, tak mislim – takrat mislim

Valentin Vodnik: Dramilo

1. Pesem je basen, saj je kratka in šaljiva, ima jasno izražen nauk (ta se glasi: včasih otroci več vedo od staršev in drugih odraslih), v njej nastopajo živali (srake) s človeškimi lastnostmi (govorijo in mislijo).
3. Prva kitica: Slovenec, imaš idealne pogoje za kmetovanje.
Druga kitica: Bister si in krepak, če boš le dovolj delaven, boš srečen.
Tretja kitica: Bodi delaven in sprejmi darove narave, kajti lenuh konča kot berač.
5. Še posebej je poudarjena pridnost, njena protipomenka je lenoba.
7. strgana obleka
beračenje
lakota
Revščina.
9. Naslov pesmi – Dramilo – pove, da želi Vodnik z njo vzdramiti, to je prebuditi Slovence, da bi z delom prišli do sreče.

Romantika

France Prešeren: Povodni mož

2. 3, 5, 7, 1, 2, 4, 6 in 8: Urška s Povodnim možem plane v valove in za njiju se izgubi vsaka sled.
3. a) Bila je lepa, ampak prevzetna.
4. a
5. a) Ples poteka pod zeleno lipo na Starem trgu.
b) Prešeren piše, kjer Donava bistri pridruži se Savi, čeprav je gotovo vedel, da se Sava pridruži Donavi in ne obratno.
c) Ples se odvija spomladi, ko je lipa zelena in se mrači okrog sedmih.

Je dolga pesem.	Je srednje dolga pesem.	Je kratka pesem.
Ima lirske prvine.	Ima epske prvine.	Ima dramske prvine.
V njej nastopa veliko oseb.	V njej nastopa malo oseb.	V njej nastopa le ena oseba.
Dogajanje je napeto.	Dogajanje je dolgočasno.	Dogajanje je ponekod razvlečeno.
Konec je srečen.	Konec je tragičen.	Konec je pričakovan, zato ni niti srečen niti tragičen.
V dogajanje posežejo nadnaravne sile.	Tok dogajanja krojijo napol resnične zgodovinske osebnosti.	Dogajanje je stvarno in logično.
Vzdušje je humorno.	Vzdušje je grozljivo.	Vzdušje je običajno, vsakdanje.

Balada je srednje dolga pesem, ima lirske, epske in dramske elemente, v njej nastopa malo oseb, ima napeto dogajanje, vanj posegajo nadnaravne sile, vzdušje je grozljivo, konec pa tragičen.

8. Iz ritma je mogoče sklepati, da sta plesala valček, saj je zanj značilen tričetrtinski takt.

9. a' lep-ši | od Ur-ške | bi-lo ni | no-be-ne

10. So brž pridrvili se črni oblaki,
zasišči na nebu se strašno gromenje,
zasišči vetrov se sovražno vršenje,
zasišči potokov derečih šumenje,

a) To je onomatopeja.

- b) Pesnik posnema nevihto in piš vetrov pred njo.
11. zasišči
12. a) Primerja jo z zvezdo danico – njena svetlost in Urškina lepota sta izjemni.
b) Primera se glasi: urno ta dvá sta po pódu zletela, ko de bi lahke peretnice imela.
Pove, da sta Urška in povodni mož na začetku plesala zelo lahko.
13. Občutek groze se pojavi v deseti kitici in se nato le še stopnjuje. Pesnik ga doseže s slutenjem Urškine tragične usode ter z nekaterimi slogovnimi sredstvi (onomatopeja, stopnjevanje, ponavljanje).
14. a) prešerna se brani in ples odlašuje
b) Npr.: Pesnikova sestra Lenka Prešeren je o svojem bratu povedala, da prešeren nasmeh zanj ni bil prav značilen.

France Prešeren: Turjaška Rozamunda

	NAPAČNO	PRAVILNO
2.	Končno se Rozamunda le odloči za Ostrovharja, čeprav se ne zna bojevati s pravim orožjem.	Končno se Rozamunda le odloči za Ostrovharja, ki je tako izkušen bojevnik, da so boji mu igrača.
	Rozamundina mama pevca, ki veliko potuje, vpraša, ali je že kje videl lepše dekline od Rozamunde.	Rozamundina teta pevca, ki veliko potuje, vpraša, ali je že kje videl lepše dekline od Rozamunde.
	Rozamundina teta Ostrovharju ukaže, naj gre v Bosno po Lejlo, da bo videla, ali je res tako lepa.	Rozamunda Ostrovharju ukaže, naj gre v Bosno po Lejlo, da bo videla, ali je res tako lepa.
	Rozamunda se po Ostrovharjevi poroki še sama poroči z bogatim sinom iz sosednjega grada.	Rozamunda se po Ostrovharjevi poroki odpravi v samostan.

Časovno zaporedje: 7, 3, 8, 2, 9, 10, 6, 1, 5, 4

3. Opis: Lejla je zelo lepo, postavno dekline črnih oči in svetle polti.
Oznaka: Lejla je dekline nedolžnega srca.
4. 1. turjaški dvor
2. reka Kolpa
3. prostor turških straž
4. bašetov grad
5. Ostrovharjev grad
6. kloster
5. turških vpadov
6. b
7. Povodni mož.
8. Npr.: Ni nevesti vseč, kar reče,
_ _ _ _ _ _ _ _

To je četverostopični trohej.

9. ogovor: b, h
ljudsko število: č, g
metafora: a, d
ponavljanje: g
stopnjevanje: c, e
okrasni pridevek: c, d, e, f
primera: c
10. a)

lokomotiva	šola	torba	ljubezen
nataša Da.	računalnik Ne.	značka Da.	daritev Da.
zamašek	pogledati	Indija	voda
ogledalo Ne.	izračunati Da.	Koromandija Da.	škafca Da.

b) Prepoznamo dve asonanci, in sicer v besedah gostovanje – svate – domače ter v napravi – obljudi.

11. Je dolga pesem.	Je srednje dolga pesem.	Je kratka pesem.
Ima lirске prvine.	Ima epske prvine.	Ima dramske prvine.
Opeva boje in ljubezen plemstva.	Opeva strah pred smrtjo.	Opeva modrost.
Zanjo značilna stopica je trohej.	Zanjo značilen verz je jambski enajsterec.	Zanjo značilna stopica je amfibrah.
Ima asonanco.	Nima asonance.	Je brez slogovnih sredstev.

Romanca je srednje dolga pesem, ima lirске, epske in dramske prvine, opeva boje in ljubezen plemstva, zanjo sta značilna trohej in asonanca.

France Prešeren: O Vrba

2. Prešeren obžaluje, da ga je premamila želja po učenju in da je zato zapustil svoj dom. Žal mu je, ker ni raje ostal v svojem domačem kraju, se poročil in se preživljal s kmetovanjem.

	DRŽI.	NE DRŽI.	NI MOGOČE UGOTOVITI.
a) Prešeren je imel rad svojo rojstno vas – Vrbo na Gorenjskem.	✓		
b) Pesnik obžaluje, da je zaradi želje po šolanju zapustil svoj kraj.	✓		
c) Vse to, v čemer je Prešeren nekoč videl upanje za lepo življenje, mu je na koncu povzročilo trpljenje.	✓		
č) Avtor pesmi pravi, da ni več samozavesten, kot je bil nekoč.	✓		
d) Če bi Prešeren še enkrat izbral svoj poklic, bi postal kmet in bi se tako kot drugi boril za dobro letino.	✓		
e) Prešemov najbližji sosed se je imenoval Marko.			✓

4. Prešeren bi si izbral zvesto in delavno življenjsko sopotnico, materialno bogastvo pa mu ne bi bilo tako pomembno.
5. prestopna, oklepajoča, oklepajoča, prestopna
6. a) Štiri kitice.
b) Prvi dve kitici sta iz štirih verzov, drugi dve pa sta iz treh.
c) Oklepajoča.
č) Prestopna.
d) Npr.: de b'uka žeja me iz tvojga sveta
Jambski enajsterec.

France Prešeren: Apel in čevljar

2. ima premalo jermenov; popravi; se kot čevljar nanje ne spozna; o nečem ni veliko vedel
3. a, c
4. Le čevlje sodi naj Kopitar!
6. a) nap'čen očitar
b) obraznik imenitni
c) čevljarček, smolec, mož kopitni
7. a) s kopiti čevljarček
b) smolec
c) mož kopitni
č) Kopitar
8. Sebe.
10. Pesem Apel in čevljar je sonet, saj je sestavljen iz dveh kvartin z oklepajočo rimo in iz dveh tercjin. Verz je jambski enajsterec.

France Prešeren: Krst pri Savici, Uvod

NAPAČNO	PRAVILNO
Ker jim zmanjkuje orožja, so prisiljeni zapustiti grad.	Ker jim zmanjkuje hrane, so prisiljeni zapustiti grad.
Črtomirja skoraj noben vojak ne zapusti.	Črtomirja noben vojak ne zapusti.
Naredijo načrt, da bodo sovražnika napadli zgodaj zjutraj.	Naredijo načrt, da bodo sovražnika napadli ponoči.
Valjhunova vojska zmaga, vsi nasprotniki so mrtvi.	Valjhunova vojska zmaga, reši se le Črtomir.

7/8, 10, 1, 3, 4, 7/8, 5, 11, 6, 9, 2

4. a) Bolje je biti mrtev kot pa suženj.
b) Zdravljica.
5. Izvemo, da so v Črtomirjevi vojski vladali zaupljivi tovariški odnosi, povezovale pa so jih naslednje vrednote: svoboda, prijateljstvo, pogum, žrtvovanje za drugega ...
6. b) z razbesnelim hudournikom
c) Šest mesec moči tla krvava reka,
Slovenec že mori Slovenca, brata – kako strašna slepota je človeka!
al komaj vrata so odprta, vname se strašni boj, ne boj, mesarsko klanje:
Valjhun tam s celo jih močjo objame.
Ne jenja préd, dokler ni zadnja sraga krvi prelita, dokler njih kdo sope,
ki jim bila je vera čez vse draga.
7. a) Npr.: visoke odre tamkaj si napravi
To je jambski enajsterec.
b) V prvem verzu je metrična shema pričakovana (taka kot pri nalogi a), v drugem verzu pa ne.

Realizem

Ivan Tavčar: Tržačan

3. 2, 3, 5, 1, 4
4. c, č, a, b
Mati Vrbarjeva: b) lena, neusmiljena, krivična ...
5. a) Imel je le eno uho.
b) Bil je hudoben in pretepaški.
7. b) Črne osebe: Matevž, Maruša, Tinček; bele osebe: Tomažek.
8. Nasprotja tvorijo: mladost, moč, pričakovana lepota – grdota, telesna okvara; razvajanje – delanje krivice.
9. a) Bil je zelo suh.
b) Zakon ni bil srečen.
c) Slabo ga je hranil in veliko pretepal.
10. In ko je bilo staro komaj šest let, klelo je že kakor voznik na cesti. Primera.
Nezaznamovana oblika: Ko je bilo staro komaj šest let, je že zelo veliko preklinjalo.
11. Dnevnik vedno piše prvoosebni pripovedovalec.

Ivan Tavčar: Visoška kronika

3. a) Izidor Khallan.
b) Zaslišana sta bila brata Izidor in Jurij Khallan in izpovedala, kar je bila resnica, čista resnica. Izidorja so, ker so opazili, da je zmeden, kmalu poslali na leseno klop nazaj.
c) Avtor romana je Ivan Tavčar, pripovedovalec pa Izidor Khallan.

4. Izidor Khallan.
5. a) pogumen, samozavesten, odločen ... mlad moški
b) pošteno, milo, vdano, tiho ... dekle
c) pogumne, dobrohotne, poštene, pobožne ...
6. a)

Je kratko besedilo.	Je dolgo besedilo.
Opisuje krajše časovno obdobje.	Opisuje daljše časovno obdobje.
Zgodba se odvija na več krajih.	Zgodba se odvija na enem kraju.
Nastopa malo oseb.	Nastopa veliko oseb.
Opisuje veliko dogodkov.	Opisuje malo dogodkov, včasih le enega.
Dogodki so zapleteni.	Dogodki niso zapleteni.

- b) Zgodovinski roman.
7. a, b, c

Janko Kersnik: Mačkova očeta

2. kmetije; da ga bo sin na stara leta spodil iz hiše; sosedu; kot se je on do svojega očeta
4. a) Ne, saj pravi, da jih v času kratkih počitnic, ki jih je preživljal doma, ni nameraval obiskati.
b) Ne, saj je začel naštevati očetove napake, ne da bi se zavedal, da se obnaša natanko tako kot on.
c) V zgodbi spoznamo posledice slabe vzgoje. Ker otroci v svojih starših niso videli dobrega zgleda in spoštovanja do staršev, so sinovi ponavljali napake svojih očetov.
d) Pripovedovalec odnosov v družini Mačkovih ne opravičuje; umirajočega očeta, ki zahteva od sina terjati denar, skuša prepričati, naj mu odpusti.
5. Značajske lastnosti: nezaupljivost, trdosrčnost, sovraštvo do sinov, želja po maščevanju
6. a) Takoj sem spoznal, da gre h koncu z njim.
To je bila slabost, katere njegov pokojni oče ni poznal.
b) Enkrat sem ga vprašal: „Kaj pa je s tistim dolgom, katerega so oče pustili Matevžku?“
je oče pustil
„Ej, gospod, plačati sem ga moral! Pa drugod sem zato dolg naredil! Ej, gospod, oče so bili poredni, ej, poredni!“
oče je bil poreden
ej, poreden
7. a) Poznal sem oba, starega Mačka namreč in njegovega sina.
b) Maček je naš sosed.
c) Pa tudi stari Mačkov oče je to zapazil v veliko mojo zadovoljnost.

Anton Aškerc: Kronanje v Zagrebu

2. a) Čeprav v tej pesmi lahko zaznamo čustvovanje in opis razpoloženj, je Kronanje v Zagrebu v prvi vrsti vendarle epska pesem, saj je v njej jasno razvidna zgodba, ki jo z lahkoto obnovimo.
3. a) Dogajanje se odvija leta 1573, in sicer v Zagrebu pred cerkvijo sv. Marka. Ta natančnost pripomore k realističnemu slogu pisanja.
b) Po navadi si kronanje predstavljamo kot izredno slovesno dejanje, ki za okronanega pomeni slavo, začetek moči. Kronanje v tej pesmi ima čisto nasproten pomen, saj Gubca želi le zasmehovati.
c) Možje so Gubcu prinesli žareč prestol, razbeljeno krono in žezlo. Ker so ti predmeti simboli vladarske moči, so z njimi hoteli pokazati, kako bodo končali vsi, ki se bodo upirali oblastem.

- d) Smeh je odraz veselja in sreče, posmeh pa je odraz negativnega odnosa do neke osebe.

5. Npr.:

ARHAIZEM	SOPOMENKA
žolt	rumen
diči	krasi
vojuj	poveljaj

6. ponavljanje: g
poosebitev: č
ljudska števila: b
primera: d, e
metafora: c, č
podobnoglasje: e
posmeh: a, b, d
ogovor: a, b, d, f, g, h
inverzija: a, b, c, č, d, e, f, g, h
okrasni pridevek: a
stopnjevanje: a, h
7. Nagovor zaznamo v besedah, ki jih prvi, drugi in tretji mož namenijo Matiju, in v zadnjih štirih kiticah, ki jih Gubec namenijo vsem zbranim.
9. Prestol, krona in žezlo so simboli vladarske moči.

Josip Jurčič: Deseti brat

2. Da, saj so ga namenoma izzvali, da je pripovedoval.
3. Povedal je, da se je ob padcu v vodo dvakrat oglasilo: enkrat je reklo štrbunk, drugič pa štr-bunk.
4. Da mu v krčmi ne bi bilo treba plačati.
5. Njegova posebnost se kaže v tem, da rad pripoveduje nenavadne, skorajda neverjetne zgodbe, vanje verjame in misli, da bo tudi druge prepričal.
7. b) Valentin Vodnik: Pesmi za pokušino, prva slovenska posvetna pesniška zbirka, 1806
c) Josip Jurčič: Deseti brat, prvi slovenski roman, 1866
Ugotovimo, da smo prvo slovensko posvetno pesniško zbirko, prvo slovensko povest ter prvi slovenski roman dobili v razmiku 30 let.

Simon Jenko: Naš maček

4. Če dolgo živet' vam je mar, zaljubit' se nikdar nikar!
5. Ne, saj se pesnik dela norca iz zaljubljenega mačka.

Lev Nikolajevič Tolstoj: Starejši brat

2. Avtor in pripovedovalec je Lev Nikolajevič Tolstoj.
6. Pomeni, da avtor piše o lastnem življenju.
8. a, c, d
12. Sramoval se je, da je na izpitu padel in da se je s svojim molkom pridružil sošolčevim ponižnim prošnjam, da bi ga smel ponoviti.

Ekspresionizem

Srečko Kosovel: Starka za vasjo

1. a) Kosovelu je najljubši Kras, saj prihaja iz tega dela Slovenije.
5. Pridevniki so: lačni, nizkim, sivim, polna, temno, raztrgana, mrzle.
Večina od njih označuje nekaj, kar je nezaželeno, in zato v pesmi ustvarjajo temačno vzdušje.
8. Beda stopa tiho, smeji pa se ledeno. To izdaja njeno zlobnost.
11. Starka za vasjo je socialna pesem, saj opisuje lakoto in stisko, ki jo zaradi revščine doživljajo otroci.

13. a) Kruta resnica o revščini in lakoti.
- b) Tiho stopa za hišami / in se ledeno zasmaje.
- c) Grozeče.

Sodobna slovenska književnost

1. Npr.:
pesniki: Tone Pavček, Janez Menart in Andrej Rozman Roza,
pisateljice: Desa Muck, Janja Vidmar, Neli Kodrič.

Janez Menart: Kmečka balada

1. Menartovi sodobniki so: Niko Grafenauer, Desa Muck, Tone Pavček, Ivan Sivec in Andrej Rozman Roza.
2. Tavčarjevi sodobniki so na primer Josip Jurčič, Fran Levstik, Janko Kersnik, Simon Jenko ...
6. V pesmi zaznamo problem izseljevanja, ki ga spremlja žalost zaradi zapuščene, neobdelane in propadajoče kmetije. Predniki so umrli, mlajše generacije pa so šle kruh iskat širom po svetu.
7. Pove, da srce tistih, ki so morali po svetu, še vedno ostaja v tej hiši in domačiji; vendar ker to zmore le v spominih, trpi in zato krvavi.
8. a, č
Socialna pesem je zato, ker opisuje stisko ljudi, ki so se bili zaradi revščine prisiljeni izseliti s svojega doma. Lirska pesem je zato, ker je poudarek predvsem na čustvih in manj na zgodbi.

Je srednje dolga pesem.	Je kratka pesem.
Ima lirske, epske in dramske prvine.	Ima le lirske prvine.
V njej nastopa veliko oseb.	V njej nastopa malo oseb.
Dogajanje je napeto.	Veliko je podrobnih opisov.
V dogajanje posežejo nadnaravne sile.	Dogajanje je realno.
Konec je vesel.	Konec je tragičen.

- a) Ta pesem ni balada, saj ne vsebuje epskih in dramskih elementov, dogajanje v njej je realno in ni posebno napeto.
10. a) Kmetija je brez delavcev.
- b) So umrli.
11. a) Praded s snaho govori o težkih in žalostnih stvareh.
- b) Ne pogovarjata se praded in snaha osebno, ampak njuni sliki (fotografiji ...), ki visita na zidu.
12. a
Da je hiša brez gospodarja, pomeni, da ta trenutek (in mogoče še nekaj naslednjih let) ni nikogar, ki bi lahko vodil kmetijo. Da je tudi brez sinu, pomeni, da bo tako stanje vladalo še kar nekaj desetletij (lahko celo kar vedno).

Tone Pavček: Majnice, fulaste pesmi

3. Pravilne trditve v pesmi:
Zvezek z zvezo: a, c
Nova faca: b
Nekaj je v zraku: b, c
v vseh treh pesmih: a in e.

Niko Grafenauer: Življenje

2. Pesem je lirska, saj je poudarek na čustvih in razpoloženjih.
4. c, č
5. a) 3. kitica
b) 4. kitica
c) 1. kitica
č) 2. kitica
8. a
Primer za poosebitev: Življenje se včasih drži veselo na smeh.
9. Grafenauerjeva pesem Življenje ni sonet, saj je iz štirih štirivrstičnic (sonet je iz dveh štirivrstičnic in dveh trivrstičnic), ima le prestopno rimo (sonet ima v kvartetnem delu oklepajočo), tudi jamskega enajsterca nima.

Igor Karlovšek: Gimnazijec

3. a) Prvoosebni pripovedovalec.
Pripovedovalec v tej zgodbi je prvoosebni, saj nam Peter Janežič sam (torej v prvi osebi) pove, kaj je doživljal.
4. a) spomladi 2000
b) sodna dvorana
8. Iz besedila je razvidno, da je Petru žal, ampak na sodišču mu tega ne štejejo za olajševalno okoliščino, saj najbrž niti opazili niso, kako zelo mu je hudo.
10. Najprej pride do obtožbe. Na podlagi obtožbe sledi sodba, kjer je obtoženi lahko obsojen ali ne.

Je umetnostno besedilo.	Je neumetnostno besedilo.
Je obsežno besedilo.	Je kratko besedilo.
Vsebuje veliko dogodkov.	Vsebuje malo dogodkov.
V njem se pojavi veliko oseb.	V njem se pojavi malo oseb.
Zanj so značilni številni zapleti.	Zgrajen je okrog enega zapleta.

Alenka Goljevšček Kermauner: Srečna draga vas domača

4. Povoden o Prešernu meni, da je bil nekoliko neodgovoren, ampak vseeno velikan, nerazumljen od večine. Z drugimi velikani ga družijo to, da „je rinil z glavo skozi zid in si ustvarjal svojo vizijo“.
5. S Prešernovim življenjem in delom lahko povežemo nekatere podatke iz življenja Urškinega očeta, avtoričino izbiro glavnih književnih junakov in imen zanje ter citiranje oz. priredbe nekaterih Prešernovih verzov.
6. Imenuje ga papa, in sicer najverjetneje zato, ker je to starinski izraz za očeta, ki je bil rabljen predvsem v meščanskem okolju, v kakršnem se je gibal tudi Prešeren.
7. a) ogovor, okrasni pridevek, primera
b) metafora, pomanjševalnica, okrasni pridevek
c) metafora, ogovor
č) ogovor, metafora, primera
d) stopnjevanje